

PEŞTELİ HİSÂLÎ'NİN METÂLİ'Ü'N-NEZÂ'İR MECMUASI VE MECMUADA YER ALAN ŞAİRLERİN MAHLASLARI

Bilge KAYA YİĞİT*

Abuzer KALYON*

ÖZET

Nazirecilik, Anadolu sahası Türk edebiyatının başlangıcı olan XIII. yüzyıldan itibaren edebiyatımızda görülmekte olup; zaman geçtikçe vazgeçilmez bir gelenek hâline gelmiştir. Nazirecilik, şairlerin edebiyat üstatlarının yolunda ilerlemelerine, onların şiirlerine denk; bazen de daha üstün şiirler kaleme almalarına imkân tanımıştır.

Bu çalışmada, XVII. yüzyıl şairi ve nazire mecmuası sahibi Peşteli Hisâlî'nin hayatından kısaca söz edilip; Metâli'ü'n-nezâ'ir adlı eserinin I. ve II. ciltleri tanıtılarak eserde matlaları bulunan şairlerin listesi hazırlanmıştır.

Metâli'ü'n-nezâ'ir, adından da anlaşılacağı gibi nazire matlaların bir arada toplanması bakımından yazarı bilinen diğer nazire mecmularından farklıdır.

Peşteli Hisâlî eserinde Anadolu sahasında gelişen Türk edebiyatına mensup şairlerin matlalarının yanı sıra Balkanlar ve Orta Asya'da gelişen Türk edebiyatının pek çok şairinin matlalarına da yer vermiştir. Bu açıdan bakıldığında Hisâlî'nin çok geniş bir coğrafyada gelişen, varlığını sürdüren Türk edebiyatına mensup şairlerin matlalarını biraraya getirmesi dikkat çekicidir. Metâli'ü'n-nezâ'ir'in Türk edebiyatının XII. ve XVII. yüzyıllar arası şiirlerinin başlığı niteliğinde olduğunu söyleyebiliriz.

Metâli'ü'n-nezâ'ir'in her iki cildi üzerinde yapılan bu çalışma ile Hisâlî'nin mecmuasının önemli bir özelliğinin gün yüzüne çıkarılıp edebiyat dünyasına tanıtılmasına katkıda bulunulması hedeflenmiştir. Bu çalışma ile şu ana kadar edebiyat dünyasında bilinmeyen; hatta diğer mecmualar ve tezkirelerde isimlerine rastlanmayan pek çok şairin matlalarına ulaşmak mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk edebiyatı, Divan şiiri, nazire, mecmua, Peşteli Hisâlî, Metâli'ü'n-nezâ'ir

* Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi
bilge34@gmail.com

* Dr., El- Ezher Üniversitesi Diller ve Tercüme Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, MEB Okutmanı Kahire – Mısır
abuzerkalyon@gmail.com

PEŞTELİ HİSÂLÎ 'S METÂLİ'Ü'N-NEZÂ'İR JOURNAL AND THE PEN NAMES OF THE POETS IN THE JOURNAL

ABSTRACT

The subject of this study is to introduce Peşteli Hisali, who was a seventeenth century Ottoman poet, and his nazire journal entitled Metaliü'n-Nezair. Metâli'ü'n-nezâ'ir, as the title implies, is a collection of the first couplets of many poets. Hisali's work is different from other works of this kind in the sense that the former includes only matlas (the first couplet of a ghazel or qasida) whereas the latter includes poems of nazire. There are thousands of matlas in Hisali's mecmua.

In Hisali's work we come across the matlas of not only Anatolian poets but also the Balkan poets and the Central Asian poets. Interestingly, Hisali collected the poets who belonged to the Turkish literature across different regions. It can possibly be said that Metali'ü'n-nezair is a summary of Turkish literature between the twelfth and seventeenth centuries.

This study, which is based on the first and second volumes of Metaliü'n-nezâ'ir, aims at making a contribution to the field of Turkish literature. In this study, it is also possible to view many examples of Turkish poem as practiced by many poets. Hisali's mecmua contains the matlas of hitherto unknown poets.

Key Words: Turkish literature, Turkish poem, nazire, mecmua, Peşteli Hisâli, Metaliü'n-nezâ'ir

Nazire Mecmuası

A. Nazire

Edebiyatta nazire, beğenilen bir şiire aynı ölçü, kafiye veya redifle yazılan şiidir. Tahirü'l-Mevlevî'ye göre nazire: *“Bir şairin manzum bir şiirine veya eserine diğer bir şair tarafından aynı ölçü ve kafiyyede olmak üzere yazılan benzer şiidir. Bunu yapmaya “tanzîr” denilir. İran şairleri nazireye “cevab” tanzire de “cevab goften” derler. Nazire yazarlar, yazılarının sonunda asıl eser sahibine karşı hürmetkâr bir lisan kullanırlar. Bunu yapmayanlar, hatta eserinin nazire olduğunu söylemeyenler de vardır.”*¹

*Beğenilen, daha doğrusu usta olarak kabul edilen bir şairin şiirine nazire yazmak; bir üstünlük belirtisi olarak kabul edilmiştir. Nazire, terim olarak beğenilen bir şairin şiirine aynı vezin ve kafiyyede yazılan manzumenin adıdır.*²

Nazirede üç özellik bulunmaktadır. Bunlar, vezin birliği, redif veya kafiye birliği, teşbih unsurları açısından birlik.

¹ Tahirü'l-Mevlevî, **Edebiyat Lügati**, Enderun Yay. İst. 1994, s.154

² Ahmet Mermer, Neslihan Koç Keskin, **Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Akçağ Yay. Ank. 2005, s. 83

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

Nazireler, beğenilen şairlerin beğenilen şiirlerine yazılmaktadır. Beğenilen bir şiir, aradan çok uzun bir süre geçse bile tanzir edilebilmektedir.

Cem Dilçin, nazire kavramını, “*Divan edebiyatında bir şairin şiirine başka bir şair tarafından aynı ölçü, uyak ve redifte yazılan benzerine denir.*”³ biçiminde açıklamıştır. Divan edebiyatında bu işe nazire yazma, nazire söyleme, nazire deme, tanzîr etme, cevap yazma, cevap verme gibi karşılıklar verilmiştir. Edebiyatımızda nazirecilik geleneğinden hareketle birbirinden güzel şiirler ortaya konmuştur. Yazılan şiirin, örnek alınan şiiri, güzellik ve ifade yönünden geride bıraktığı çok olmuştur. Makbul karşılanan nazire de budur.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Divan şiirinin belli kurallar şiiri olmasından hareketle şiirde asıl temanın redif ve kafiye olduğunu belirtmektedir. Tanpınar’a göre şiirin kafiyeye bu denli bağlı olması nazireciliği mecburiyet haline getirmiştir. Tanpınar bu konuda şunları ifade etmektedir: “*Fuzûlî, Necati Bey’e seslenir; Bâkî, Fuzûlî’yi; Nedîm, Bâkî’yi hatırlar. Öbür yandan bugün sadece ilhamın birkaç modada hapsolmasına bakarak kötülediğimiz nazirecilik, şiire, dile ve geleneğin bütün üslûplarına tasarrufu temin ediyordu. İyi düşünülürse bütün bu temrinleri garplı ressamların müze çalışmalarına benzetmek daima mümkündür.*”⁴

Nazirecilik şairler için; geçmişle gelecek arasında son derece önemli bir köprü işlevi de görmektedir. Şair, nazire yazabilmek için; önemli bir edebiyat ve şiir birikimine sahip olmak durumundadır. Şairi bu birikime ulaştıran yollardan birisi de nazire yazmayı düşündüğü şiirlerdir.

Cemâl Kurnaz, nazirenin Divan şiiri açısından önemli işlevleri olduğuna dikkat çekerek; şairlerin yetişme çağlarından itibaren bir çeşit usta-çırak ilişkisi olarak tanımlanabilecek “nazire” okulunda yetiştiklerini ifade etmektedir.⁵ Divan şairlerinin yetişmesine ve kendilerini geliştirmelerine sunduğu katkı bakımından nazirenin değerinin asla gözardı edilmemesi gerektiği düşüncesindeyiz.

B. Mecmua

Mecmua, Arapça bir kelime olup cem‘ kökünden gelmektedir. Mecmû‘ kelimesinin müennesi olan mecmua, “toplanmış, toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şey, top, tüm, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş kitap” demektir. Klasik kültürde edebiyat terimi olarak da defter, türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap, şiir defteri anlamlarında kullanılmıştır.⁶

Türk edebiyatının önemli bir döneminde yani Divan edebiyatının etkin olduğu dönemde nazirelerin yoğun olarak kaleme alınması şiire gösterilen ilginin de kanıtı olarak düşünülebilir. Nazirelerin mecmualar tutacak kadar çok yazılması dikkat çekicidir.

³ Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yay. Ank. 1992, s. 269

⁴ Ahmet Hamdi Tanpınar, *19’uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kit. İst. 1982, s. 20-22

⁵ Cemâl Kurnaz, *Osmanlı Şair Okulu*, *Journal of Turkish Studies TUBA*, 27/II, Harvard, 2003

⁶Günay Kut, *Mecmualar*, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, İst. 1986, C.VI, s. 170

Cemâl Kurnaz, Osmanlı Şair Okulu adlı makalesinde, nazire mecmualarına farklı bir bakış tarzı getirmiştir. Nazireleri, şair okulunun kayıt defterleri olarak ifade ederek; nazire geleneği içinde gerçekleştirilen faaliyetlerin nazire mecmualarından öğrenildiğine dikkat çekmektedir.⁷

Mecmualar üzerinde yapılacak bilimsel çalışmalarla pek çok şairin bilinmeyen şiirine ulaşılması mümkündür. Hatta tanınmayan pek çok şairin şiirlerinin gün ışığına çıkarılması da mümkün olacaktır.

Yaşar Aydemir, mecmuaların edebiyat tarihindeki büyük bir boşluğu doldurduğuna işaret ederek, mecmuaların bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olduklarını; bazen de tek kaynak oldukları hususunun altını çizer.

Aydemir, görüşlerinde Ali Şîr Nevâyî'nin şiirlerini bu konuda örnek vermektedir. Nevâyî'nin şiirleri, yaşadığı çağdan XX. Yüzyıla kadar mecmualarda yer almıştır.⁸

Nevâyî, ayrıca Anadolu sahası Türk edebiyatının kilometre taşları olan pek çok şairi etkilemiştir. Nevâyî'den etkilenen şairlerin de kendilerinden sonra pek çok takipçileri olmuştur. Yani bazı şairler, ya ilk elden Nevâyî'nin şiirlerine nazireler yazmışlar; ya da ona yazılan nazirelere yeni şiirler yazmışlardır. Şairler arasındaki bu etkileşim adeta bir zincirin halkaları gibi devam etmiştir. Bu etkileşim ve iletişimi mecmualar vasıtasıyla görmek mümkündür. Metâli'ü'n-nezâ'ir'de bu duruma örnek olacak pek çok matla bulunmaktadır.

Aydemir ve Sağlam, başka bir makalede şiir mecmuaları vasıtasıyla, (Ankara Millî Kütüphanedeki 267 mecmua taranarak) Nâbî'nin hangi mecmuada, ne kadar şiirinin yer aldığını tespit ederek Nâbî'nin okunurluk oranını belirler.⁹

Yaşar Aydemir, Behiştî Divanını hazırlarken de divanın Kayseri ve Millî Kütüphanedeki nüshalarından başka 1500 civarında mecmua taramış ve mevcut nüshalardaki şiir adedi kadar yeni şiir tespit etmiş; tenkitli metni bu ilavelerle genişletmiştir.¹⁰

Bunun gibi Hatice Aynur Çâkerî Divanını,¹¹ Ahmet Kartal Basîrî'nin şiirlerini, Mehmet Çavuşoğlu Vasfî Divanını şiir mecmualarında yer alan manzumeleri ekleyerek zenginleştirmiştir. Ayrıca Mehmet Çavuşoğlu Amrî Dîvânını, Abdülkadir Karahan Figanî Dîvañesini, Ahmet Mermer Aydınli Visâlinin şiirlerini, Filiz Kılıç, Orhan Kurtoğlu ve Tuncay Bülbül Haydârî'nin şiirlerini, Ömer Zülfe Selîkî'nin şiirlerini mecmualardan derleyerek oluşturmuştur.¹²

Bu ifadelerden hareketle edebiyat tarihi araştırmacılarının şiir mecmualarına müracaat etmeden kapsamlı bir edebiyat tarihi meydana getiremeyecekleri düşüncesine ulaşabiliriz.

⁷Cemâl Kurnaz, a.g.e

⁸ Yaşar Aydemir, *Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler*, **Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları** Volume 2/3 Summer 2007, s.123

⁹ Yaşar Aydemir, Nesrin Sağlam, *Mecmualar Aynasında Nâbî, Şair Nâbî*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Ankara 2012, s.225-244

¹⁰ Yaşar Aydemir (2000) *Behiştî Dîvânı*, Ankara, MEB Yayını, s.75

¹¹ Selim S. Kuru (2012), *Mecmuaların İçine, Edebiyatın Dışına Doğru*, **Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Turkuaz Yayınları, s.22

¹² Kâmil Ali Gıynaş, *Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası*, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, s. 248-249

Son yıllarda Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı tarafından Ankara'da 30 Haziran 2012 tarihinde Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı; İstanbul'da Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde, 3 Mayıs 2011 tarihinde 'Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı' başlıklı toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılarda mecmuaların önemine dikkat çekilerek, mecmualarda hangi bilgilere ulaşılabileceğine, mecmuaların nasıl inceleneceğine, nasıl tasnif edileceğine dair görüşler bildirilmiş ve projeler sunulmuştur. İstanbul'daki toplantıda Atabey Kılıç, mecmuaları cilt ve tertip bakımından; manzum, mensur ve manzum-mensur karışık oluşlarına, hangi dilde yazıldıklarına, ihtiva ettikleri nazım şekillerine göre, muhtevaları bakımından, şahısların tertip ettiği ve şahıslar için tertip edilen mecmualar olmak üzere tasnif etmiştir.¹³ Mehmet Gürbüz ise şiir mecmualarını; şiirlerinin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları, şiirlerin konularına göre oluşturulan şiir mecmuaları, nazire mecmuaları, şairlerin mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar, bir mensubiyet ilişkisi gözetilmeksizin belirli şairlerin dîvanlarını, şiirlerini biraraya getirmeyi amaçlayan mecmualar şeklinde sınıflamada bulunmuştur.¹⁴ Atabey Kılıç'ın sınıflamasında Metâli'ü'n-nezâ'ir, nazım şekli dikkate alınarak 'Matla Mecmuaları' grubuna dâhil edilmiş ve Mehmet Gürbüz'ün doktora tezi olarak çalıştığı, Kâbilî'nin 'Sultân-ı Hübâna Münâsib Eş'âr' isimli mecmuası ile aynı başlık altında yer almıştır. Metâli'ü'n-nezâ'ir matla mecmuası olmakla beraber nazire yazılmış şiirlerin matlalarını bir araya getirdiği için nazire mecmuaları grubuna da dâhil edilebilir.

Peştelî Hisâlî ve Metâli'ü'n-nezâ'ir

XVII. yüzyıl şairlerinden Peştelî Hisâlî'nin Metâli'ü'n-nezâ'ir adlı iki ciltlik eseri, Divan edebiyatından yüzlerce şairin nazirelerinin matla beyitlerini vermesi açısından çok önemlidir. Bu eser, dönemin dil ve edebiyat malzemelerini ihtiva etmesinden dolayı gözardı edilemeyecek kadar değerlidir. Eserde, beğenilen şairlerin şiirlerine değişik zamanlarda farklı şairler tarafından yazılan nazirelerin matla beyitleri yer almaktadır. Metâli'ü'n-nezâ'ir, şairlerin anlatım gücü ve dil malzemesini kullanma yeteneklerinin karşılaştırılabilmesi açısından da önem taşımaktadır.

Peşte'de yetişen Osmanlı aydınlarından biri olan Hisâlî'nin doğum tarihi konusunda bir bilgiye sahip değiliz. Asıl adı Hüseyin¹⁵ olan şairin kendisinden "Peştelî Hisâlî" veya "Budinli Hisâlî" diye bahsolunmaktadır.

Peştelî Hisâlî, adından da anlaşılacağı gibi Budin-Peştelidir. Rumeli, kuruluş yıllarından itibaren Osmanlıların dikkatini çeken bir bölge olmuştur. Rumeli'ye geçişler Orhan Gazi döneminden itibaren başlamıştır. İlerleyen zamanlarda yapılan fetihlerle Balkanlardaki Türk hâkimiyeti artmıştır. Tuna nehrinin iki kıyısında bulunan şehirlerden Budin ve Peşte Kanunî Sultan Süleyman tarafından 1525 tarihinde fethedilen önemli yerlerdendir. Bu şehirler yaklaşık yüz altmış yıl Osmanlı hâkimiyetinde kaldıktan sonra 1686'da elimizden çıkmıştır. Bu iki şehir 17 Kasım 1873 yılında birleşerek Budapeşte adını almıştır. Budapeşte, bugün Macaristan'ın başkentidir.

¹³ Atabey Kılıç, *Mecmûa Tasnifine Dair*, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII **Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.75-113.

¹⁴ Mehmet Gürbüz, *Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi*, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII **Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.97-112,

¹⁵ Halil Çeltik, *Divan Sahibi Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası*, MEB Yay. Ankara, 2008, s.53.

Kanunî Sultan Süleyman devrinde Osmanlı devleti, Balkanlarda son derece önemli bir güç hâline gelmiştir. Osmanlıların Balkanlardaki hâkimiyeti ile birlikte; bölgede bir kültür ve edebiyat hareketi başlayarak zamanla gelişmiştir. Balkanlarda yetişen şairler, dil, kültür ve edebiyat niteliği açısından dikkate değer eserler kaleme almışlardır. Osmanlı'nın Balkanlardaki varlığı ve hâkimiyeti sayesinde Balkanlarda Türk kültür ve dili önemli gelişmeler kaydetmiştir.

Gelişen dil ve kültürle birlikte bölgede pek çok şair yetişmiştir. İşte Hisâlî de bu şairlerden birisidir. Hisâlî'nin hayatı hakkında Osmanlı Müellifleri ve Tuhfe-i Nâilî dışındaki kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Mehmet Tahir'in Osmanlı Müellifleri adlı eserinde Hisâlî hakkında şu bilgiler bulunmaktadır: “*Hisâlî, Peşte’de yetişen, Arap ve Fars edebiyatlarına vakıf Osmanlı şairlerindedir. Kavi tabiat, vâsi karihalı, değerli bir zattır.*”¹⁶ Bu ifadeden hareketle onun güçlü bir edebiyat ve düşünce yapısına sahip olduğu görüşü ileri sürülebilir. Tuhfe-i Nâilî’de ise şairin H. 1062 / M. 1651-1652’de Peşte’de medfun olduğu yazılıdır. Şairin birkaç beyti dışında bilgi bulunmamaktadır. Nâil Tuman bu bilgileri Osmanlı Müellifleri’nden aldığını ifade etmektedir.¹⁷ XVII. yüzyılda Peşte’de yetişen Hisâlî'nin doğum tarihi konusunda kesin bir bilgiye sahip olmadığımız gibi; eğitimi ve mesleği hakkında da net bir bilgiye sahip değiliz. Onun iki ciltlik hacimli eserinden ve eldeki divanlarından hareketle Arapça ve Farsçayı çok iyi bildiğini; bu noktadan hareketle de iyi bir eğitim aldığını ileri sürebiliriz. Mesleği hakkındaki önemli bir ipucunu Ali Emîrî Efendi vermektedir.

Ali Emîrî, Tezkire-i Şuarâ-i Âmid isimli eserinde Hisâlî-i Defterdâr başlığı altında şu beyitlere yer vermiştir:

Fakrdan itme şikâyet tatalum kim şâhdur
Her kişiye rızkını takdir iden Allah’dur

Rakîb-i rû-siyâhı gördüm ol meh-pâre yasdanmış
Gümüş âyînedür sanki der ü dîvâre yasdanmış¹⁸

Cefâ tîri gelüp geçdükce cânâ zevk u demlerle
Şerâr-ı nâr-ı âhum karşı çıkar zer ‘alemlerle¹⁹

Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid’deki Hisâlî-i Defterdâr başlığındaki bilgi ile bu beyitlerin Hisâlî’nin Metâlî’ü’n-nezâ’irinde yer aldığını belirleyince Hisâlî’nin defterdârlık görevi yaptığını

¹⁶ Bursalı Mehmed Tahir, **Osmanlı Müellifleri**, Hazr. Cemâl Kurnaz – Mustafa Tatçı, Bizim Büro Yay. Ank. 2000, c. 2, s. 165

¹⁷ Mehmet Nâil Tuman, **Tuhfe-i Nâilî, Dîvân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri**, Hazr. Cemâl Kurnaz – Mustafa Tatçı, C.I, Bizim Büro Yayınları, Ank. 2001, s. 250

¹⁸ Beytin 2. mısrası Mecmuada ‘Musaffâ âyinedür san der ü dîvâre yasdanmış’ şeklinde geçmektedir.

¹⁹ Ali Emîrî, **Tezkire-i Şuarâ-i Âmid**, Âmidî Matbaası, İstanbul, 1328. S. 273-275 Bu beyitlerin 1.si Hisâlî, Metâlî’ü’n-nezâ’ir, Nuruosmaniye nüshası, I.cilt 183b numaralı yaprakta/ Tez I. cilt 714. sayfada, 2.si Metâlî’ü’n-nezâ’ir, Nuruosmaniye nüshası I.cilt 271a numaralı yaprakta/ Tez I. cilt 990. sayfada, 3.sü Hisâlî, Metâlî’ü’n-nezâ’ir, Nuruosmaniye nüshası, II. cilt 227a numaralı yaprakta/ Tez II. cilt 846. sayfada kayıtlıdır.

Mecmua vasıtasıyla teyit etmiş oluyoruz. Mecmualarda yer alan şiirler veya mahlasların yanındaki malûmat ve sıfatlar karanlıkta kalmış olan edebiyat tarihi bilgilerini aydınlatabilmektedir.

Nazirecilik, Anadolu sahası Türk edebiyatının başlangıcı olan XIII. yüzyıldan itibaren edebiyatımızda görülmekte olup; zaman geçtikçe vazgeçilmez bir gelenek hâline gelmiştir. Peştelî Hisâlî'nin eseri, nazire matlaların bir arada toplanması bakımından yazarı bilinen diğer nazire mecmularından farklıdır. Metâli'ü'n-nezâ'ir, Nuruosmaniye kütüphanesinde 4252 – 4253 numarada iki cilt olarak kayıtlı bulunmaktadır. Birinci cilt, 285, ikinci cilt 385 yapraktır. Bursalı Mehmed Tahir'in ifadesine göre, Nuruosmaniye'de bulunan bu iki cildi Hisâlî kendi el yazısı ile kaleme almıştır.²⁰

Metâli'ü'n-nezâ'ir, derleyeni belli olan az sayıdaki nazire mecmualarından birisidir ve nazire şiirlerin sadece matla beyitlerini bir araya getirmesi, zemin ve örnek şiiri belirlememesi bakımından diğer nazire mecmualarından ayrılır. Mecmuadaki şairlerin büyük çoğunluğunu Osmanlı, İran ve Orta Asya Türk edebiyatı sahasında yetişmiş şairler oluşturmaktadır. Metâli'ü'n-nezâ'ir'in, sahasında hacimli bir eser olması ve mecmuada Osmanlı coğrafyası şairlerinin yanı sıra; Orta Asya sahasında gelişen Türk edebiyatı şairlerinin matla beyitlerine de yer verilmesi eserin değerini artırmaktadır.

Hisâlî'nin, Metâli'ü'n-nezâ'ir'den başka elimizde Türkçe iki divanı vardır. Divanlardan biri Ali Emîrî Kütüphanesinde, diğeri ise Edirne İl Halk Kütüphanesinde bulunmaktadır. Ali Emîrî Kütüphanesindeki divan, Özlem Ercan tarafından;²¹ Edirne Halk Kütüphanesindeki divan ise Kâşif Yılmaz tarafından yayımlanmıştır.²² Ali Emîrî Kütüphanesinde kayıtlı olan divanda Hisâlî, dokuzuncu divanını yazmış olduğu için şükreder ve onuncu divanı yazmanın kendisine kısmet olması için niyazda bulunur. Hisâlî'nin bir de Süleymaniye Ktp. (Lala İsmail) 575 numara ile kayıtlı Letâifü'l-hayâl isimli; Hazreti Mevlânâ, Nef'î, Hayretî, Hâfız, Şeyh Sadî, Molla Câmî gibi Türk ve İranlı şairlerin Farsça matla beyitlerini derlediği mecmuası bulunmaktadır ancak Metâli'ü'n-nezâ'ir kadar hacimli değildir. Eserin Süleymaniye Ktp.(Halet Efendi)120 numarada müsvedde nüshası bulunmaktadır.²³

Metâli'ü'n-nezâ'ir'in her iki cildinde yüzlerce şairin matla beyitleri yer almaktadır. Birinci cilt, “elif” harfinden “gayın” harfine kadar olan matlaları; ikinci cilt de “gayın” ile “y” harfleri arasındaki matla beyitleri içermektedir. Hisâlî, matlaları sıralarken ilk olarak besmele ile başlamış, sırasıyla Allah'ın isimlerini, sıfatlarını anlatan beyitleri, Hz. Muhammed'le ilgili -Feyzî-i Hindî, Lâmi'î Bursevî, Ahdî, Hayâlî gibi Türk ve İranlı şairlerin- na't türündeki Farsça beyitlerini sıralamıştır. Metâli'ü'n-nezâ'ir'de, divan şiirinin genelinde işlenen sevgilinin güzelliği, cefası, âşığa yüz vermemesi, dünyanın fâniliği, dünyaya fazla meyletmeme, kanaatkâr olmanın önemi gibi konuları ihtiva eden matlalar derlenmiştir. Beyitlerin bu şekilde sıralanması, klasik bir divan tertibini hatıra getirmekte ve Hisâlî'nin Metâli'ü'n-nezâ'ir'i tertip ederken konu birliğine önem verdiğini göstermektedir. Eserde, nazire beyitler, konularına, aruz kalıplarına, kafiye ve rediflerine

²⁰ Bursalı Mehmed Tahir, a.g.e, c. 2, s. 165

²¹ Özlem Ercan, **Peştelî Hisâlî Dîvanı**, Gaye Kitabevi, Bursa 2008.

²² Kâşif Yılmaz, **Budinli Hisâlî Dîvânı**, Kriter Yayınları, İstanbul 2010.

²³ Müjgân Çakır, *Budinli Hisâlî'nin Letâifü'l-Hayâl'i ve Klâsik Türk Edebiyatındaki Mecmualar Arasındaki Yeri, Uluslararası Türk Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Mayıs 2009, Üsküp Makedonya*, s.100-111

göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Metâli'ü'n-nezâ'ir'de şairlerin matlaları sıralanırken kronolojik sıra veya kimin kime nazire yazdığı şeklinde bir bilgi verilmemiştir. Hisâlî, hemen her bölümün sonunda bölüme uygun kendi matlalarını sıralamıştır ve mecmuada en çok matla beyti kendisine aittir. Metâli'ü'n-nezâ'ir'de 11.941'i birinci ciltte; 15.369'u da ikinci ciltte olmak üzere toplam 27.310 matla beyit bulunmaktadır. Metâli'ü'n-nezâ'ir'in birinci²⁴ ve ikinci²⁵ ciltleri üzerinde doktora çalışması yapılmıştır.

Metâli'ü'n-nezâ'ir'de, sayfalarındaki beyit sayısı değişkendir. Bahir adları ve vezinler kırmızı ile yazılmıştır. (Yazılan bölümler için) Mahlaslar genellikle kırmızı ile yazılmakla beraber; siyahla yazılanların sayısı da az değildir. Metâli'ü'n-nezâ'ir'in her iki cildinde matlaların redifleri ve vezinleri dikkate alınarak sıralanışı yapılmıştır. Şairlerin mahlasları çoğunlukla belirtilmekle beraber; bazı beyitlerin kime ait olduğu belirtilmemiştir. Bazı beyitlerin yanına da “bî-mahlâs” ibaresi konmuştur. Metâli'ü'n-nezâ'ir'in her iki cildinde bazı sayfaların boş olduğunu gördük. Bu sayfalarla ilgili olarak yazma üzerinde yaptığımız dikkatli incelemede sayfalardaki yazıların silindiği veya zamanla tahribata uğradığı; bazı sayfaların da doldurulmak üzere Hisâlî tarafından boş bırakılmış olabileceği kanaatine vardık. Bu kanaatimizin nedeni bu tür sayfalarda herhangi bir silinti, yıpranma veya tahribata rastlamamış olmamızdır.

Edebiyatımız için önemli bir şahsiyet olan Ali Emirî Efendi, Vesâiku'l-âsâr adlı eserini kaleme alırken Metâli'ü'n-nezâ'ir'i örnek aldığı ve Hisâlî'nin yönteminden etkilendiğini belirtmektedir.²⁶ Fevziye Abdullah Tansel tarafından, Metâli'ü'n-nezâ'ir'in de ana hatlarıyla değerlendirildiği “Gazel Tarzında Benzeyişler”²⁷ isimli bir mezuniyet tezi hazırlanmıştır. Tansel, mezuniyet tezinde yazarı bilinen diğer nazire mecmuaları gibi; Metâli'ü'n-nezâ'ir'den de kısaca söz etmiştir. Bu tez, 1934 yılında hazırlanmıştır. Buradan hareketle, eserin öteden beri edebiyat dünyasının gündeminde olduğu veya tanındığı sonucuna varılabilir.

Metâli'ü'n-nezâ'ir'in başka bir nüshası Ali Emirî Millet Kütüphanesi, Manzum Eserler Bl. 682 numarada kayıtlıdır. Agâh Sırrı Levend, tek ciltlik bu nüshanın asıl nüshanın özeti olabileceği düşüncesindedir.²⁸

Divan şiirlerinin özel bir başlığı yoktur. Şiirler, gazel, rubai, müstezat gibi nazım şekilleriyle, tevhit, na't, medhiye gibi türleriyle veya kafiyeleriyle, redifleriyle, matlalarıyla anılır, bu durumda şiirlerin ilk beyitleri olan matlalar başlık vazifesi de görür. Metâli'ü'n-nezâ'ir, matlaların bu tertibine göre aynı zamanda rehber durumundadır. Dönem içinde aranan bir matla, Mecmuada mevcutsa kafiye ve veznine göre kolaylıkla bulunabilir. Son yıllarda İsmail Ünver'in bir ekip çalışmasıyla bir araya getirmeye çalıştığı matla derleme işini²⁹ Hisâlî XVII. yüzyılda

²⁴ Bilge Kaya, **Hisâlî Hayatı-Eserleri ve Metâli'ü'n-nezâ'ir Adlı Eserinin Birinci Cildi (İnceleme-Metin)** Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2003

²⁵ Abuzer Kalyon, **Peşteli Hisâlî, Metâli'ü'n-nezâ'ir (İkinci cilt) İnceleme – Metin**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2011

²⁶ Seher Erdoğan Çeltik, *Ali Emirî'nin Vesâiku'l-âsârı, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi / Sayı 51*, s. 263

²⁷ Fevziye Abdullah Tansel, **Gazel Tarzında Benzeyişler**, Türkiyat Enstitüsü, Edebiyat Zümresi, Mezuniyet Tezi, Türkiyat Enstitüsü, basılmamış mezuniyet Tezi, no:54 İst.

²⁸ Agâh Sırrı Levend, **Türk Edebiyatı Tarihi Giriş**, TTK, Ank. 1988, s.168

²⁹ İsmail Ünver, *Eski Türk Edebiyatında Matlalar Dizini*, **III. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi Bildirileri**, 529-533, Ankara.

gerçekleştirmiştir. Metâli'ü'n-nezâ'ir, iki cilt halinde 670 varakla en hacimli nazire mecmualarındandır. Mecmuadaki şairlerden bir kısmı Fuzûlî, Bâkî, Zâtî, Câmî, Şeyh Sadî gibi tanınmış Türk ve İranlı şairler olmakla beraber, bazıları belki adı sadece bu mecmuada yer alan şairlerden oluşmaktadır. Yaklaşık 350 yıllık zaman dilimi içinde geniş İslam coğrafyasında eser vermiş şairlerin matla beyitleri ve mahlasları mecmuada toplanmıştır.

Metâli'ü'n-nezâ'ir'de Matlaları Bulunan Şairler

Metâli'ü'n-nezâ'ir'in I. cildinde 11.941, II. cildinde ise 15.369 matla bulunmaktadır. Beyitler, genellikle gazellerin matla beyitleri olmakla birlikte; kasidelerden de matla beyitler yer almaktadır. Hisâlî, bu eserine XII. yüzyıldan başlamak suretiyle yaşadığı dönem olan XVII. yy ortalarına kadar olan şairlerin şiirlerinin matlalarını almıştır. Matlalarına yer verilen şairlerin divan tertip edip etmediklerine bakılmamıştır. Osmanlı padişahlarının yaptığı seferler özellikle İran seferi, Metâli'ü'n-nezâ'ir'e alınan bazı beyitlerde söz konusu edilmiştir.

Asırlar boyunca etkisini sürdüren divan edebiyatında şair sayısı çok fazla olduğu için aynı mahlası kullanan pek çok şair olmuştur. Metâli'ü'n-nezâ'ir'de XII. asırdan XVII. asrın ikinci yarısına kadar olan uzun dönemde eser veren yüzlerce Türk ve İranlı şairin mahlası yer almıştır. Aynı mahlası kullanan şairler, memleketleri, fizikî özellikleri, meslekleri, meşhur kişilerle akrabalıkları, yakınlıkları vb. ile anılarak ayırt edilmiştir. Mesela, XV. Yüzyıl Osmanlı şairlerinden Mesîhî ile Orta Asya Türk şairi Mesîhî'nin birbirinden ayırt edilmesi amacıyla “Mesîhî”, “Mesîhî-i Şarkî”, “Mesîhî Üstad-ı Nevâyî” ve “Nazmî” mahlaslı şairleri; “Nazmî-i Edirnevî”, “Nazmî-i Bağdâdî”, “Nazmî-i Sarâyî” gibi ifadelerle tanıtılmıştır. Bazen de aynı şair, mecmuanın farklı yerlerinde mahlası yanında mesleği, lakabı, memleketi, fizikî özelliği gibi bilgiler ve sıfatlarla; mesela Fuzûlî, “Fuzûlî-i Bağdâdî”, “Molla Fuzûlî”, “Mevlânâ Fuzûlî” gibi adlarla; Sehî, “Sehî Beg Edirnevî”, “Sehî Şâgird-i Necâtî”, Ömer Beg Hayâlî-zâde şeklinde anılmıştır. Metâli'ü'n-nezâ'ir'de bunlar gibi pek çok örnek bulunmaktadır. Mecmuada mahlasların yanındaki bu açıklamalar önemli bilgilerdir. Şairler hakkındaki bu bilgilerin eserde bulunması, edebiyat tarihine veya şairler hakkındaki biyografik bilgilere katkı sağlaması bakımından dikkat çekicidir. Metâli'ü'n-nezâ'ir'de matlaları bulunan şairlerin bir kısmının şiirleri, divanları kaybolmuş olabilir veya divanı olduğu halde çeşitli sebeplerden divanlarda bulunmayan matlalar Metâli'ü'n-nezâ'ir'de bulunabilir.

Biz, bu geniş coğrafya ve zaman dilimi içinde yetişmiş şairlerin mahlasları, kimlikleri ile memleket, meslek, akrabalık ilişkileri gibi bilgilerin araştırmacılara tanıtılması ve edebiyat tarihine ışık tutması amacıyla mecmuanın I. ve II. ciltlerinde yer almış olan şairleri mahlaslarına göre alfabetik olarak verdik. Dönemin zevkini yansıtması bakımından mecmuada her şairin kaç beytinin bulunduğunu belirttik.

Şairler	Beyit Sayısı	
	1. Cilt	2. Cilt
Abbas Çavuş	–	1
Abdî	2	18
Abdî Bosnevî	–	2
Abdî Bursevî	–	1
Abdî Efendi	–	60
Abdî el-kādî	34	–
Abdî el-Kādî Edirnevî	2	28
Abdî Şarkî	–	1
Abdî Tevkî'î	4	13
Abdullah Efendi	1	3
Abdurrahmân	–	1
Abdülğanî	–	2
Abdülazîz eş-şâfiî	1	–
Abdülğanî Efendi	3	–
Abdülkerim	–	1
Abdülkerîm-zâde	1	–
Abîrî	–	1
Acem	1	–
Âdemî	2	–
Adîm-i Ferhâd	1	–
Adlî	–	5
Adlî Bosnevî	–	3
Adlî el-kādî	1	–
Adlî Sultân	1	–
Adnî el-kādî	1	–
Adnî Mahmûd Paşa	–	18
Adnî Serpiyâde	9	–
Âfitâbî	3	–
Âfitâbî İstanbulî	–	2
Âgehî	2	–
Âgehî Edirnevî	–	1
Âgehî Vardarî	7	9
Ahdî	29	36
Ahdî Bağdâdî	2	4
Ahdî Efendi	3	15
Ahdî Müderris Alî Çelebi	–	1

Ahdî Sinobî	1	1
Âhî	3	–
Âhi Çelebi	16	38
Âhî Derbân Şâh	–	2
Ahî-zâde	2	–
Ahmed	2	–
Ahmed (Âşık)	–	4
Ahmed Beg	2	–
Ahmed Beg Dukâkin-zâde	1	9
Ahmed Beg el-kâtib	1	–
Ahmed Beg Nişancı-zâde	–	3
Ahmed Çelebi	1	–
Ahmed Çelebi el-kādî	1	–
Ahmed Çelebi Kastamonî-zâde	1	–
Ahmed Efendi	1	1
Ahmed el-kādî	1	–
Ahmed Halecânî	1	–
Ahmed Hân	1	–
Ahmed Hasan Beg-zâde	1	–
Ahmed Hân-ı Geylân	2	1
Ahmed Paşa	93	122
Ahmed Sinân Çelebi-zâde	2	–
Ahmed Şâh	–	1
Ahmedî	4	5
Ahmed-i Dâ'î	2	–
Ahmed-i Rûmî	1	–
Akdesî	1	–
Aklî	4	–
Aklî Bağdâdî	1	–
Aklî Efendi	6	8
Âlî	3	62
Âlî Karahisâri	7	1
Âlî Beg	1	–
Ali bin Hüsrev	1	–

Turkish Studies

Alî Çelebi Sahib-i Hümâyün-nâme	10	8
Ali Dede-zâde	1	–
Âlî Efendi	249	215
Ali el-kādî	2	–
Ali Niyâzî	1	–
Âlî Stanbulî	1	–
Alî-i bî-nevâ	–	1
Âlîmî	1	–
Allâme Efendi	1	–
Altı Barmaç Efendi	1	–
Amîkî	2	1
Amrî	9	25
Amrî el-kādî	11	–
Andelîbî	1	4
Ânî	2	–
Ânî Çelebi	1	–
Ânî Tirevî	1	–
Ânî Zeyrek-zâde	3	1
Ankâyî Acem	–	2
Ârâmî	4	2
Ârifî	7	6
Ârifî Çelebi	3	–
Ârifî Galatavî	1	–
Ârifî Hasan Çelebi	–	1
Ârifî Hüseyin Çelebi	1	–
Ârifî Ma' rûf Efendi(Tırabzonlu)	1	2
Arslan Paşa Çelebi	–	1
Arşî	4	–
Arşî Tirevî	1	2
Âsâfî	1	2
Asâletî el-Kādî	–	1
Âsârî	2	–
Âsârî Çelebi	3	1
Askerî	1	–
Askerî Edirnevî	2	7
Âşık Çelebi	12	12
Âşık Paşa	1	1
Âşıkî	14	2

Aşkî	–	17
Aşkî Çelebi	–	1
Aşkî el-kādî	2	–
Aşkî Hisârî	–	1
Aşkî Neslî Kuşçî	–	1
Aşkî Saruhânî	–	1
Aşkî Tirevî	–	1
Aşkî Yenihisârî	2	–
Atâ	7	–
Atâ Edirnevî	–	3
Atâullah Efendi	1	–
Atâyî	4	–
Atâyî Belhî	1	–
Atâyî Edirnevî	–	2
Atâyî Nev' î-zâde	25	44
Atâyî Üskübî	–	1
Atîkî el-Acem	3	–
Atûfî Efendi	3	–
Avnî	1	6
Avnî Beg	1	–
Avnî Beg Feylekî	19	3
Avnî Efendi	1	–
Avnî el-Kādî	6	5
Avnî el-kâtib	1	–
Ayânî	44	–
Ayânî (Edirneli)	–	61
Ayânî Bursevî	–	1
Ayânî Efendi	1	–
Ayânî Gelibolî	2	–
Ayânî Manastırî	–	1
Ayânî Öziçevî	8	6
Âyasî	–	1
Aynî el-Kādî	–	2
Aynî Mehmed Beg	–	8
Ayşî	1	1
Ayşî Çelebi	1	–
Ayşî Efendi	1	–
Âzādî	2	1
Âzākî Bağdādî	3	–
Âzāmî Çelebi	–	8
Âzerî	1	–

Turkish Studies

Âzerî Çelebi	15	22
Âzerî Efendi	2	–
Azîmî	1	3
Azîzî	5	–
Azîzî Bahrî Efendi	–	1
Azizî Beg	43	62
Azmî Beg	13	12
Azmî Beg Gedûsî	1	–
Azmî Efendi	5	10
Azmî Vardarî	–	1
Azmî-zâde Hâletî	–	2
Azmî-zâde Mustafa Çelebi	1	–
Baba el –Acem	–	1
Babaş Ebu'l- Acem	1	–
Bahaeddin Sünbül- zâde Bahâyî	–	1
Bahârî	5	4
Bahârî el-kādî	4	–
Bahâyî Bağdâdî	–	1
Bahâyî Bahaeddin- zâde	–	2
Bahâyî Enverî	–	1
Bahrî Tamaşvarî	26	12
Bahşî Çelebi	–	3
Bahşî Efendi	1	–
Bahşî el-kādî	6	–
Bākî	3	–
Bākî Efendi	219	303
Balım Sultân	2	–
Bālî Efendi	–	4
Basîrî Şarkî	11	12
Bayezid-i Velî	5	–
Baykara	2	–
Baykara Sultân Hüseyin	1	–
Bedî'î	2	1
Bedrî	1	6
Behiştî	7	–
Behiştî Efendi	51	57
Behiştî Süleymân	1	–

Bey-zâde		
Behlül Hâfız	1	–
Bekâyî	1	–
Bekâyî Tursun- zâde	1	7
Belîgî	8	–
Belîgî Efendi	–	16
Benâyî	–	1
Berkî İstanbulî	–	3
Beşiktaşî Yahyâ Efendi	–	1
Beyânî	6	7
Beyânî Edirnevî	–	2
Beyânî Kastamonî	1	–
Beyânî Rusçukî	–	2
Beyânî Yanbolevî	–	2
Beyâzî	14	19
Beyâzî Edirnevî	8	–
Beytî Acem	–	1
Beytî el-Kâtib	–	1
Bezmî	3	8
Bezmî Atîk	2	–
Bezmî Filibevisî	–	1
Bezmî-i Amâ	66	82
Bî-ğamî	–	1
Bîdâri el Acem	1	3
Bî-kesî	–	1
Bilâlî	–	1
Bî-mahlâs	18	513
Birâder-i Kınalı	1	–
Bisâtî	1	–
Bisâtî Semerkandî	1	–
Bostân Efendi	–	1
Buhârî	–	1
Bûstân Çelebi-zâde Kazasker	–	2
Bûstân-zâde	2	–
Bülbülî	1	2
Câhî Beg	2	2
Câmî	5	17
Câmî Emîn	1	–
Câmî Mahmûd	–	1

Turkish Studies

Vizevî		
Câmî Mîrlivâ	1	–
Câmi'î	2	–
Câmi'î Magnisavî	2	–
Canpoladî	1	–
Cârî	1	1
Cebbî	–	1
Cefâyî el-kâdî	1	–
Cehdî el-Kâdî	–	1
Celâl Beg	17	18
Celâlî	1	2
Celâlî Manastrî	1	–
Celîlî	9	8
Celîlî Abdü'l-Ganî Birâder-i Ahdî	–	1
Celîlî Birâder-i Ganî Efendi	–	1
Celîlî Birâder-i Kınalı	–	2
Celîlî Bursevî	2	1
Celîlî Celâl-zâde	3	–
Celîlî Edirnevî	–	1
Celîlî İznikî	–	1
Cemâlî	5	109
Cemâlî Abdülkerîm-zâde	–	1
Cemâlî Bağdâdî	–	1
Cemâlî Çelebi	244	240
Cemâlî Germiyânî	10	10
Cemâlî Kadîm	1	–
Cemâlî Sûfî Alî Çelebi el-Müftî	–	2
Cenâbî	2	–
Cenâbî Beg	1	–
Cevâb-ı Mihrî	1	–
Cevânî	1	4
Cevânî el-kâdî	4	–
Cevânî kâdî-zâde	1	–
Cevherî	–	2
Cevherî el-Kâdî	–	1
Cevherî Fevzi	–	1
Cevherî İstanbulî	–	2

Cevherî Serhoş Bâlî Efendi	–	2
Cevrî	1	–
Cevrî Çelebi	–	5
Cevrî Edirnevî	–	1
Cevrî el-Kâdî	–	1
Cevrî İstanbulî	29	27
Cezbî	4	1
Cîbî-i Şarkî	–	3
Cihâdî	–	1
Cihânî Berâyî Câmî	–	1
Cinânî Aḡ-ı İzârî	1	–
Cinânî Bursevî	82	177
Cinânî Paşa	1	–
Cinânî Semendirevî	1	2
Cûşî	2	–
Cûyî	1	–
Cüdâyî	–	1
Cündî Çelebi	–	3
Cündî 'Ali Çelebi	1	–
Cünûnî	1	1
Cüz 'î Efendi	3	4
Çâkerî	1	–
Çâkerî Mirlivâ	3	3
Çelebi Nergis-zâde	–	1
Çeşmî	2	–
Çeşmî Bursevî	1	3
Çeşmî Remmâl	–	1
Dâ'î	5	8
Dâimî	–	2
Dakikî	–	1
Dânişî	6	10
Dânişî Edirnevî	1	–
Dânişî el-Kâdî	2	2
Dânişî İstanbulî	1	2
Dâvûdî	–	1
Debîrî Yehûdî	–	1
Deli Birâder	1	1
Deli Zeynî	3	3
Delîlî	–	2

Turkish Studies

Dem'î	3	–
Derûnî	13	11
Derûnî İznikî	3	–
Derûnî İzvornikî (İznikli)	–	3
Dervîş	–	3
Dervîş Abdî	–	1
Dervîş Cünûnî	1	1
Dervîş el-kādî	1	–
Dervîş el-Kâtib	–	1
Dervîş Emîrî	1	4
Dervîş Enîsî	1	3
Dervîş Erragîm	–	1
Dervîş Fahrî	–	1
Dervîş Gınâyî	–	4
Dervîş Hâletî	1	–
Dervîş Hamdî	1	3
Dervîş Hasan	–	1
Dervîş Hisâlî	1	4
Dervîş Kādî-zâde	–	1
Dervîş Kudsî	1	–
Dervîş Meşrebî	2	–
Dervîş Mostarî	–	2
Dervîş Murâd	–	1
Dervîş Ömrî	3	2
Dervîş Paşa	49	44
Dervîş Remîmî	2	2
Dervîş Rûmî	–	1
Dervîş Sâdık	–	1
Dervîş Sâfî	2	1
Dervîş Sanî	–	2
Dervîş Semâ'î	7	6
Dervîş Semtî	1	4
Dervîş Sun'î	2	–
Dervîş Şemsî	–	1
Dervîşî	–	1
Devâmî	2	5
Devâmî Yeñipazarî	–	1
Devlet Şâhü'l- Acem	–	2
Devrî Üskübî	–	1
Dilîrî	1	3

Dostî	1	–
Duâyî	–	5
Du'âyî Bursevî	2	–
Dül-bend-zâde Mehmed Emrî	–	2
Dürrî	6	–
Dürrî Bahrî-zâde	8	8
Dürrî Bursevî	–	1
Dürrî Çelebi	12	–
Dürrî Efendi (Bolulu)	92	92
Dürrî el-kādî	1	–
Dürrî el-Kâtib	39	36
Dürrî Hasan Paşa	7	14
Dürrî Köstendilî	4	5
Dürrî Üskübî	1	1
Ebû Said Esad- zâde	–	1
Ebu'l Feth	1	–
Ebu'l-Feth Sultân Mehmed	–	1
Ebu'l-Feth Sultan Selîm	1	–
Ebu'l-Feth ŞâhSelîm	1	–
Ebu'l-ûdî Efendi	–	1
Ebû's-suûd Efendi	5	4
Edâmî	–	1
Edâyî	2	6
Edâyî Amasyavî	1	–
Edâyî İstanbulî	2	1
Edhem	1	–
Edhemî	–	1
Edîbî	–	3
Edîbî el-Kādî	–	1
Eflâkî	–	1
Ehlî	2	2
Ehlî el-Kādî	–	2
Ehlî Şîrâzî	1	–
Ehlî Tayyîb-zâde	4	6
Ehlî-yi Acem	–	1
Emânî	2	–
Emânî Çelebi	1	–
Emânî İstanbulî	–	1

Turkish Studies

Emânî Rusçukî	2	1
Eminî	4	3
Eminî Beg	–	1
Eminî Emîn-zâde	–	4
Emînî Emîr-zâde	1	–
Eminî Gulâm-ı Şâhî	1	1
Eminî Mehmed Beg	–	1
Eminî Paşa	–	2
Emîr Çelebi	1	–
Emir Çelebi Eyyûbî	–	1
Emir Efendi	–	3
Emîrî	5	12
Emîrî Seyyid	5	–
Emnî Paşa	3	–
Emrî	6	220
Emrî Çelebi	145	–
Enîsî	1	9
Enverî	19	18
Esad Efendi	3	–
Esad Efendi Hvâce-zâde	–	2
Esîrî	3	4
Esîrî Bağdâdî	2	–
Evcî	–	2
Ez Hümâyûn-nâme	5	6
Ezherî	2	4
Fahrî	4	2
Fahrî Bursevî	1	1
Fahrî Çelebi	1	–
Fahrî İznîkî	–	1
Fâizî	–	5
Fâizî Çelebi	–	6
Fâizî Kaf-zâde	–	9
Fakihî Çelebi	–	2
Fakîrî	12	4
Fânî	3	1
Fânî Vardarî	–	2
Fârisî Mustafâ Çelebi	1	3

Fasîhî Beg	6	–
Fâtih-i Ekrem Sultân Mehmed	–	1
Fâyizî	3	–
Fâyizî Çelebi	4	–
Fâyizî Kâf-zâde	8	–
Fâyizî Kınalı-zâde	1	–
Fazlî	3	3
Fazlî Bağdâdî	1	–
Fazlî Çelebi	1	–
Fedâyî	4	9
Fedâyî Beg	12	12
Fehmî	19	18
Fehmî Bolevî el-Kâdî	–	4
Fehmî el-kâdî	4	–
Fehmî ibn-i Kemâl	–	3
Fehmî Kınalı-zâde	2	11
Fehmî Pîrî Paşa-zâde	1	–
Fenâyî	3	2
Ferâgî	1	2
Ferâhî	–	1
Ferdî İstanbulî	1	1
Ferhâd	–	1
Ferîdî	3	3
Ferîdî Çelebi	4	–
Ferîdî İstanbulî	–	1
Ferîdî Konevî	–	1
Ferruhî	3	4
Ferruhî Kastamonî	2	–
Ferruhî Saruhânî	–	3
Fethî	–	3
Fevrî	15	–
Fevrî Efendi	83	91
Fevzî Çelebi	8	22
Fevzî Çelebi el-Kâdî	1	–
Fevzî Efendi	1	3
Fevzî el-kâtib	5	–
Feyzî	3	20
Feyzî Beg	7	6

Turkish Studies

Feyzî Çelebi	1	–
Feyzî el-Kādî	–	1
Feyzî Kefevî	4	5
Feyzî Kınalı-zâde	–	1
Feyzî Tursun-zâde	1	2
Fezâyî	1	–
Fezâyî el-Kādî	3	7
Figânî Çelebi	18	43
Figânî	4	–
Fikrî	1	9
Fikrî Bursevî	–	1
Fikrî Hâşimî-zâde	–	1
Fikrî İstanbulî	–	1
Fikrî Mâşî-zâde	1	1
Firākî	14	3
Firākî el-Vâiz	2	1
Firākî Mehmed Ağa	–	1
Firdevsî	14	8
Firûzî	2	2
Firûzî Çübî	–	1
Fuzûlî	107	187
Fuzûlî Bağdâdî	39	–
Fünûnî	–	1
Fürûğî	8	4
Fürûğî Bursevî	4	3
Fürûğî el-Kādî	1	1
Füsûnî	1	2
Füsûnî Sarihânî	1	1
Fütûhî	2	2
Gaffârî	–	1
Gamî	2	5
Gamî Nesl-i Fenârî	–	1
Gamî Nesl-i Mevlânâ	–	1
Garâmî el-Kādî	–	1
Garetî İstanbulî	–	1
Garîbî	1	–
Garîbî Vardarî	1	–
Gavsî	–	1
Gaybî	1	3
Gâyî Efendi	–	1

Gayretî Nesl-i Evlam Paşa	1	–
Gazâlî	2	–
Gazâlî Deli Birâder	1	4
Gazâyî Hân	5	–
Gazî Giray Hân	7	19
Gâzî Sultân Murâd-ı Evvel	1	1
Gedâyî	7	9
Gedâyî Şarkî	2	–
Gençî Gelibolî	–	1
Gınâyî	6	6
Gınâyî el-Kâtib	1	2
Gınâyî Köstendilî	1	2
Gıyâs	3	–
Gıyâsî	1	3
Gilârî	–	1
Gubârî	3	6
Gubârî Efendi	2	8
Gubârî Karamanî	–	1
Gulâmî	1	–
Gulâmî el-Kādî	–	1
Gurbetî	1	–
Güdâzî Mostarî	–	2
Güftî Edirnevî	1	1
Gülâbî	–	1
Gülşenî	–	1
Gülşenî Saruhânî	–	1
Gül-zârî	1	–
Gümânî	3	–
Günâhî	3	4
Günâhî Vardarî	2	3
Güvâhî	2	4
Habîbî Şarkî	1	–
H ^v âce Âsâfî	4	1
H ^v âce Çelebi	–	1
H ^v âce Efendi	5	9
H ^v âce Hâfız	–	12
H ^v âce-zâde	1	–
H ^v âce-zâde Mehmed Efendi	1	3

Turkish Studies

Hacı	–	2
Hacı Dervîş	2	–
Hacı Dervîş Mostarî	3	5
Hacı Mahmûd	1	–
Hacı Mahmûd Vizevî	–	5
Hacı Rûşen Mostarî	1	–
Hacı Sâfî	1	–
Hacı Vizevî	1	–
Hâcû-yı Kirmânî	1	–
Hadengî	3	10
Hadengî Çelebi	1	–
Hadengî Stanbulî	1	–
Hâdî	5	4
Hâdî Bağdâdî	–	1
Hâdî Mâmâ-zâde	–	1
Hâdî Sofyevî	–	1
Hadîdî	7	2
Hâfız	5	2
Hâfız Ahmed Paşa	3	3
Hâfız el-Acem	1	–
Hâfız Konevî	1	–
Hâfız-ı Şîrâzî	1	2
Hâfî Edirnevî	–	25
Hâkânî Beg	18	20
Hâkânî Bursevî	–	1
Hâkî	6	5
Hâkî Bağdâdî	1	1
Hâkî Beg	–	1
Hâkî Belgradî	2	11
Hâkî Gelibolî	–	1
Hâkî Kastamonî	–	1
Hâkî Üskübî	1	–
Hakîkî	1	1
Hakîkî Stanbulî	1	–
Hakîm Atâ	13	5
Hakîm Hâkânî	2	–
Hâkimî el-Kâdî	–	2
Hakkı Edirnevî	1	2
Hâletî Azmî-zâde	262	394

Hâletî Efendi	8	5
Hâletî el-kâdî	2	–
Hâletî nesl-i Gülşenî	9	5
Hâletî Üskübî	–	1
Hâlî	2	2
Hâlî Bağdâdî	–	1
Hâlî el-Kâdî	–	1
Halidî	–	2
Halife	3	–
Hâlîkî	–	3
Halîkî Tirevî	–	1
Halîlî	10	10
Halîlî Basrî	–	2
Halîlî Diyarbekrî	2	–
Halîlî Üskübî	2	–
Halîlî-i Zerd	1	–
Halîmî	1	2
Halîmî Ahî Efendi	1	–
Halîmî Âhî-zâde	3	4
Halîmî Hâce- iSultan Selîm-i Evvel	2	–
Hâlis Beg	2	–
Hâlisî Beg	52	75
Hâlisî Mahdûm-ı Bûstan-zâde	2	5
Hâlisî Mahdum-ı Nişân-zâde	–	1
Hâlis-zâde Hulûsî	–	1
Halvetî	–	1
Hamdî Bursevî	–	2
Hamdî Efendi	3	9
Hamdî Hasan Paşa Beg-zâde	3	3
Hamdî Kastamonî	1	–
Hamdî Muallim- zâde	–	1
Hamdî Tirevî	1	–
Hamîdî	2	1
Hamza Bâlî	–	1
Hân Ahmed Geylânî	1	–

Turkish Studies

Handân Dede Kerbelâyî	–	4
Handânî el-Kādî	–	2
Handî Belğradî	1	1
Hârîkî Bağdâdî	–	1
Harîmî	8	6
Harîmî Alî Dede	–	1
Harîrî	23	9
Harîrî Bursevî	1	1
Harîrî Kastamonî	–	1
Hasan	3	4
Hasan Bâlî	–	2
Hasan Beg-zâde Ayluklu	–	1
Hasan Çelebi	4	–
Hasan Çelebi Âhî-zâde	3	3
Hasan Çelebi Aşçı-zâde Gelibolî	1	–
Hasan Çelebi el-Muîdî	–	1
Hasan Çelebi el-müderris	1	–
Hasan Çelebi Kınalı-zâde	7	31
Hasan Çelebi Sirozî	3	–
Hasan Çelebi Vâiz-i Heft Kule	–	1
Hasan ed-defterî	1	–
Hasan Paşa bin Mehmed Paşa	1	–
Hasan Şâh	–	1
Hasânî	1	–
Hasbî	–	2
Hasbî Birâder-i Keşfi	–	1
Hâsilî	–	2
Hâsilî Vardarî	11	12
Hasîbî Rüstem Paşa-zâde	7	5
Hâşimî	20	17
Hâşimî Bursevî	3	1
Hâşimî Efendi	–	1

Hâşimî Üsküdarî	–	1
Hatâyî	–	5
Hâtemî Beg	62	70
Hâtemî Çorlu	–	1
Hâtemî Müeyyid-zâde	2	–
Hâtî	1	–
Hâtifî	7	8
Hâtifî el-kādî	1	–
Hâtifî Nigde	1	–
Hâtifî Piriştine	1	–
Hatmî Ca'fer Paşa-zâde	1	–
Hatmî Mirliva	1	–
Hâveri Efendi	6	18
Hayâlî	11	–
Hayâlî Abdülkerim-zâde	1	3
Hayâlî Beg	142	249
Hayâlî Defterdâr	–	1
Hayâlî el-Kâtib	–	1
Hayâlî İznikî	–	1
Hayâlî-i Yetîm	1	–
Hayâlî-i Acem	–	2
Hayâtî	–	1
Haydar İstanbulî	–	2
Haydarî	1	4
Haydarî Stanbulî	1	–
Hâyirî Kerbelâyî	1	–
Haylî	–	2
Hayretî Beg	85	147
Hayretî el-Acem	–	1
Hayrî Beg	–	2
Hazânî	2	1
Hazreti Alî Kerremallâhu vechehu	–	1
Hazreti Mevlânâ	1	–
Helâkî	7	12
Helâkî el-Kādî	1	1
Helâkî Karamanî	–	2
Hem-demî	1	–

Turkish Studies

Hevâyî Bursevî	–	1
Hey'etî	–	1
Hezârî	2	1
Hıfzî	–	2
Hıfzî Edirnevî	1	1
Hıfzî İstanbulî	3	1
Hızır Beg Çelebi	5	4
Hızrî el-Kâtib	–	1
Hicrî	8	3
Hicrî Kara Çelebi	1	4
Hidâyet Çelebi	1	–
Hilâlî	14	13
Hilâlî Bursevî	2	–
Hilâlî el-Acem	1	–
Hilâlî İstanbulî	1	7
Hilâlî Kazzâz	2	3
Hilmî	9	12
Hilmî Moravî	–	2
Hilmî Vahyî-zâde	2	–
Hilmî Vâsî-zâde	–	1
Hilmî Vehbî-zâde	–	2
Himmetî	2	3
Himmetî Manastrî	–	1
Hirâsî	–	1
Hisâlî	2393	2951
Hitâbî	1	–
Huffî	5	–
Huffî Edirnevî	12	–
Hulkî	3	–
Hulkî Hüseyin Paşa	–	1
Hulkî Tirevî	3	–
Hulûsî	3	2
Humârî	1	2
Huşûî Beg	13	28
Huşûî Çelebi	6	–
Huzûrî	1	–
Huzûrî el-Kâdî	2	2
Hüdâyî	12	14
Hüdâyî Beg	1	14
Hüdâyî Çelebi	4	4

Hüdâyî Efendi	8	10
Hüdâyî İstanbulî	1	3
Hüdâyî mahdum Püser-i Ahî-zâde	6	4
Hükmî Efendi	3	2
Hükmî Gelibolî	2	–
Hükmî Hasan Efendi	1	–
Hürrem Paşa	–	1
Hürremî	7	7
Hürremî Bağdâdî	6	4
Hüsâm	–	1
Hüsâmî	3	4
Hüsâmî Serâyî	3	1
Hüseyin Çelebi	2	–
Hüseyin Efendi	2	–
Hüseyin Efendi Kefeli	4	1
Hüseyin Paşa Canpoladî	1	–
Hüseynî	20	4
Hüseynî Halvetî	–	1
Hüseynî Rüstem Paşa-zâde	–	1
Hüsrev Beg	30	21
Hüsrevî el-Müderres	–	3
Irakî Galâtavî	–	1
Itrî	1	–
Iydî	–	2
Iydî el-Kâdî	–	2
İbn-i Kemâl Paşa	31	46
İbrâhim	1	–
İbrâhim Çelebi	1	–
İbrâhim Çelebi Kâtib-i Yeniçeriyân-ı Budin	3	6
İbrâhim Çelebi Rûznâmçe	1	–
İbrahim Efendi	1	–
İbrâhim Halîl Şarkî	–	1
İbrahim Paşa	4	4

Turkish Studies

İffetî Ebe-zâde	1	–
İlâhî	7	4
İlâhî Karahisârî	–	4
İlâhî Vardarî	–	7
İlmî	13	23
İlmî Bağdâdî	3	1
İlmî Çelebi Remzi-zâde	–	1
İlmî Dede	4	–
İlmî Edirnevî	7	1
İlmî Hınâyî-zâde	–	1
İmâmî	–	1
İnâyet el-Kâdî	–	1
İnsân-ı Kâmil	3	2
İsâ Efendi	3	1
İsa Efendi el-Müftî	–	1
İshak	4	15
İshak Çelebi	2	–
İshak Efendi	25	32
İshak Üskübî	20	27
İshâkî	–	1
İslâmî	1	–
İsmetî Buhârî	–	1
İsmetî Efendi	2	20
İsmetî el-Kâdî	62	58
İsmetî el-kâtib	1	–
İsmetî Neslî Alî Kuşçi	–	2
İşretî	2	4
İşretî Yenihisârî	4	–
İtâbî	–	1
İzârî	7	8
İzârî Çelebi	14	16
İzârî Edirnevî	1	1
İzârî Efendi	–	1
İzârî Halebî	–	1
İzârî Kara Hasan-zâde	–	1
İzârî Zigetvarî	2	1
İzzetî	3	21
Kâbilî Çelebi	–	2
Kâbilî İstanbulî	–	1

Kabûlî Efendi	37	71
Kabûlî Sirozî	1	–
Kadı Burhaneddin	–	1
Kâdî	3	8
Kadîmî	1	4
Kâdirî	4	–
Kadirî Efendi	5	7
Kâdî-zâde	–	3
Kadrî	5	4
Kadrî Çelebi	–	2
Kadrî Efendi	6	–
Kadrî Suûdî-zâde	2	1
Kadrî Zeynî-zâde	–	1
Kalender	3	–
Kalender (Kadı)	–	4
Kalender Suhte el-Bosnevî	–	1
Kâmî	10	12
Kâmî Cemâl-zâde	–	1
Kâmî Çelebi	1	–
Kâmî Edirnevî	2	5
Kâmî Efendi	1	1
Kâmî el-kâdî	1	–
Kâmilî	5	–
Kandî	–	2
Kânî Çelebi	11	11
Kânî Efendi	–	1
Kânî Yeniçeri	1	–
Kâniî	2	–
Kâniî Bağdâdî	–	1
Kâniî Kastamonî	1	–
Kara Fazlî	13	–
Kara Fazlî Çelebi	5	6
Kara Kâdî Çelebi	1	–
Kara Nişancı Paşa	2	–
Karaca Paşa	–	1
Karârî	1	1
Kâsım	–	2
Kâsım Paşa	42	37
Çâsım-ı Enver	–	1
Çâsımî	1	1
Kâsib	1	–

Turkish Studies

Kâşîfî	–	1
Kâtib	1	–
Kâtibî	3	6
Kâtibî el-Acem	6	3
Kâtibî el-Kâtib	1	1
Kâtibî Galatavî	4	3
Kaya Beg	1	–
Kebîrî	–	1
Kefevî	1	–
Keşî	–	1
Kelâmî	1	1
Kelâmî Bağdâdî	1	–
Kelâmî Dede	1	–
Kelîmî	–	1
Kemâl	1	3
Kemâl Hocendî	6	2
Kemâl Paşa-zâde	29	20
Kemâl Ümmî	–	1
Kemâlî	1	2
Kemâlî Birâder-i Cemâlî	2	–
Kemâlî Çelebi	2	1
Kemâl-i Halvetî	–	1
Kemâlî Paşa-zâde	1	–
Kemâl-i Zerd	9	8
Kemâl-zâde	–	2
Kemânî	–	1
Kemînî	–	1
Kemterî Belğradî	–	1
Kenân Paşa	–	1
Kenzî	–	2
Kerîmî	10	3
Kerîmî Bursevî	1	–
Kerîmî el-Kâdî	–	1
Kesbî Edirnevî	1	5
Keşâyî	–	1
Keşî	6	7
Keşî Mîrlivâ	1	2
Keşî Sarûhânî	–	1
Keşî Stanbulî	1	–
Ketbî	–	1

Kevserî	3	5
Kevserî Beg	1	1
Keyfî	–	1
Kınalı Alî Çelebi	13	16
Kınalı Ali Efendî	4	–
Kıvâmî	2	–
Kıyâsî	2	–
Kıyâsî Kastamonî	1	5
Kirâmî Birâder-i Kınalı	1	–
Kirâmî el-Kâdî	5	7
Köse Me'âlî	1	–
Kuddûsî Galatavî	–	1
Kudsî	–	3
Kudsî Mîrlivâ	–	1
Kurbî	1	8
Kurbî İznîkî	–	1
Kurbî Ramazân Çelebi	1	–
Kusûrî	–	1
Lâ Edrî Limen	–	1
Lâğarî	–	1
Lâ'î el-Kâdî	–	1
La'lî	3	6
La'lî Efendi	–	1
La'lî el Müderris	–	1
Lâ'lî-i Cem	1	1
Lâ-mekânî	2	2
Lâmiû Bursevî	40	45
Latîfî	3	–
Latîfî Bosnevî	–	1
Latîfî el-kâdî	1	–
Latîfî Kastamonî	16	18
Latîfî Şarkî	–	2
Layihî Sirozî	–	1
Le 'âlî Tokâdî	1	–
Lebîbî	5	1
Lem'î	2	4
Lem'î Bağdâdî	3	1
Lem'î Bursevî	1	–
Levâmî	–	1
Levendî Bağdâdî	1	2

Turkish Studies

Levendî Tamaşvarî	–	2
Levhî	2	3
Levhî el-kādî	1	–
Leysî (?)	1	–
li musannifihî		
Mesîhî Yahyâ	–	1
Likayî İstanbulî	–	1
Lisânî	7	6
Lisânî Çelebi	–	1
Lisânî Efendi	2	–
Lisânî İstanbulî	1	2
Livâyî	3	–
Livâyî Beg	–	4
Livâyî Üskübî	–	1
Lütfî	–	1
Lütfî el-kādî	1	–
Lütfî Kastamonî	–	1
Lütfî Şarkî	–	1
Lütfullah Nişabûrî	–	1
Mabedî	–	1
Mâ'îlî İsmail Çelebi	–	1
Mâhir Çelebi	1	–
Mahmûd Efendi	2	–
Mahmûd Efendi Üsküdârî	–	3
Mahmûd Paşa	6	8
Mahrem Efendi el-kādî	1	–
Mahremî	2	3
Mahremî Galatavî	1	1
Mahremî Şarkî	3	3
Mahvî	3	–
Mahvî Bursevî	–	1
Mahvî el-kādî	1	–
Mahvî İstanbulî	1	1
Mahzî	1	1
Makâlî Beg	1	1
Makâlî Efendi	26	32
Makâlî el-mülâzım	1	–
Makâmî	2	1
Makâmî Sirozî	1	–
Mâlikî el-Kādî	1	3

Ma'nevî konevî	1	–
Mânî	22	35
Mânî Çelebi	4	3
Mânî Efendi	1	1
Mânî el-müderris	2	–
Ma'nî Re'isü'l-küttâb	1	–
Mânî Şîrâzî	1	–
Mantıkî	–	1
Mantıkî Bağdâdî	–	2
Marûf Efendi	3	2
Mâtemî	2	2
Mâyilî	1	–
Mebniî	–	1
Mecâzî	–	1
Mecâzî Bosnevî	–	3
Mecâzî Mostarî	1	–
Mecdî	6	6
Mecdî Edirnevî	1	–
Mecdî Efendi	23	47
Mecîdî	1	–
Medhî	12	13
Medhî Çelebi	–	1
Medhî el-Kādî	–	1
Medhî Geliboli el-Kādî	–	1
Medhî Kıssa-h'ân	1	1
Medhî Sirozî	–	1
Medhî Üskübî	1	1
Medihî el-kādî	2	–
Me'âbî	2	1
Me'âlî	16	11
Me'âlî el-Kādî	6	1
Mehmed Beg	5	2
Mehmed Beg Mısrî	–	1
Mehmed Çelebi	–	2
Mehmed Efendi Bûstân-zâde	–	2
Mehmed Efendi Şeyhülislam	1	–
Mehmed Emîn	1	1

Turkish Studies

Mehmed Nâzır-ı Kıratova	–	1
Mehmed Tebrîzî	–	1
Melâmî	–	1
Melihî Efendi	–	1
Mama-zâde(Hâdî)	1	–
Memîfî	–	1
Menbaî	5	6
Merâmî	1	5
Merdî	–	3
Merdümî	1	–
Merdümî el-Kādî	3	8
Merdümî İstanbulî	–	1
Merkezî Merkez-zâde	4	2
Mesihî Beg	67	73
Mesihî Şarkî	6	–
Mesihî Üstâd-ı Nevâyî (Şarkî)	12	1
Mestî	–	5
Mestî Çelebi	1	4
Meşâmî Beg	1	–
Meşâmî Konevî	10	28
Meşki	3	1
Meşrebî	–	6
Meşrebî Belgradî	3	4
Meşrebî el-Kâtib	5	2
Meşrebî İstanbulî	–	1
Meşrebî Bağdâdî	1	–
Mevcî ed-defterî	–	3
Mevcî Paşa	1	1
Mevlânâ Fuzûlî	2	–
Mevlânâ Kâtibî	–	1
Mevlânâ Mesihî	–	1
Mevlânâ Şeyhî	–	1
Meylî	22	19
Meylî Bursevî	–	2
Meylî Çelebi	–	1
Meylî Efendi	–	1
Meylî Galatâvî	1	5
Meyli Lutfî Beg-zâde	–	6
Meylî Novaberde	2	–

Meylî Üskübî	–	1
Meylî Zekeriyâ Efendi	1	2
Mezâkî	2	–
Mezâkî Bosnevî	14	22
Mezâkî el-kâtib	1	–
Mihî	–	1
Mihî el-Kādî	–	1
Mihî Hâher-zâde Manastrî	–	1
Mihri	–	1
Minnetî	7	1
Mîr Abdülgânî	–	1
Mîr Feyzî	–	10
Mîr Hâşimî Acem	–	1
Mîr Hüsrev	2	–
Mîr Hüsrev-i Dihlevî	3	–
Mîr Vâlihî	2	–
Mîrek-i Tabîb	–	1
Mîrhâc Ünsî	1	–
Mîrî	2	1
Mîrî Belgradî	4	19
Mîrî Çelebi el-Kādî	–	9
Mîrî el-kādî	9	–
Mîrî el-Müderriş	–	1
Mîrî Feyzî	–	3
Mîrî Kınalı	1	–
Mirzâ	–	1
Mirzâ Mîrek-i Kur	–	1
Misâlî Bağdâdî	–	2
Misâlî Çelebi	29	37
Misâlî Edirnevî	10	–
Mislî Bağdâdî	1	–
Molla Câmî	16	15
Molla Çelebi Belgradî	–	2
Molla Fuzûlî	6	7
Molla Gürânî	–	1
Molla Hüsrev	–	1
Molla İzârî	–	1
Molla Kâtibî	1	–

Turkish Studies

Molla Kestellî	–	2
Molla Lütflî	1	3
Molla Sinnî	–	1
Molla Tenî	–	2
Molla Tûsî	–	1
Mollacık Çelebi	–	1
Muallim-zâde	–	1
Muammâyî Selikî	–	1
Muammâyî Tîrevî	–	1
Muhammed Efendi Hoca-zâde	1	–
Muhibbî-i Acem	1	–
Muhîfî	–	3
Muhîfî el-Kādî	–	1
Muhîfî Şamî	2	–
Muhlisî	2	1
Muhsin Hûbî	–	1
Muhtârî	–	1
Muhtârî Çelebi	1	–
Muhterem	1	–
Muhterem Müftî-i Kıbrıs	7	2
Muhteşem-i Kâşânî	–	3
Muhteşem-i Kâşî	1	–
Muhyî	9	7
Mûhyî Âl-i Fenârî	–	2
Muhyî el-Kādî	1	1
Muhyî Nigdevî	–	1
Muhyî Yahyâ Çelebi	6	10
Muidî	17	10
Muidî Muîd-zâde	–	1
Muînî	–	6
Muînî Efendi	1	–
Muînî el-Kādî	–	1
Muînî el-Kâtîb	–	1
Mukîmî	2	2
Mukîmî Şarkî	–	1
Mûsâ	–	1
Muslihiddîn-i Zerd	–	1
Mustafâ Çelebi	2	1
Mustafâ Efendi	–	1

Mustafâ Hâletî Azmî-zâde	1	–
Mustafâ Kaf-zâde	–	1
Mustafâ Paşa	1	–
Mutiî	1	2
Mutiî Efendi	1	1
Mutiî İstanbulî	1	1
Mûyî	–	2
Mûyî Serâyî	6	6
Mübînî	1	–
Müdâmî	1	6
Müdâmî Yeñiçeri	1	2
Müderriş Beşiktaşî Yahyâ Efendi	–	1
Müderriş Hasan Çelebi	1	1
Mü'eyyid-zâde	1	–
Mü'min Paşa	1	2
Müfredî	1	–
Müftî-i Kıbrısî	1	–
Mühr-i Sultân Süleymân	–	1
Münebbî	–	4
Münhî	1	–
Münîr	2	–
Münîrî	3	5
Münîrî Efendi	1	1
Münşî	3	2
Mürûî	–	1
Müselsel Sâfî	–	1
Müselsel-i Ğmâyî	–	1
Müslümî	3	1
Müslümî Birâder-i Kınalı	–	4
Müslümî el-Kadî	–	2
Müstemendî	1	–
Müttekî Arab-zâde	1	1
Nâgmî Belgradî	2	2
Nâbî	–	1
Nâcî	1	1
Nâdî Efendi	1	–
Nâdirî Efendi	28	24
Nâdirî Gani-zâde	17	8
Nâdirî-i Bursevî	1	–

Turkish Studies

Nahîfi	3	–
Nahîfi el-Kādî	1	5
Naîmî	2	2
Naîmî el-Kādî	–	1
Nakşî	4	–
Nakşî İstanbulî	–	1
Nālî	1	–
Nālî Çelebi	–	1
Nâlişî	3	1
Nâmî	8	20
Nâmî Çelebi	3	–
Nâmî el-kādî	2	–
Nâmî Emîrî-zâde	–	2
Nâmî Kara Nişancı Paşa	1	2
Nâmî Ser-piyâde	1	5
Nasîbî	7	5
Nasûhî	2	1
Nâtîkî Musulî	2	1
Natî	–	1
Nâtüvânî	–	1
Nazîfî Çelebi	1	–
Nâzîkî Çelebi	–	1
Nâzîkî Şöhretî-zâde	1	1
Nazmî	5	–
Nazmî Bağdâdî	1	–
Nazmî Edirnevî	139	146
Nazmî Serâyî	2	–
Nebâti el-Kādî	2	2
Necâhî	3	2
Necâtî Beg	159	203
Necmî	1	–
Necmî Bursevî	1	9
Necmî Çelebi	4	–
Necmî Dizdâr-zâde	1	2
Nefî Çelebi	40	72
Nefî Efendi	3	–
Nehârî	2	4
Nehrî	1	–
Nergisî el-Kadî	8	10
Nergis-zâde	4	11
Nermî	–	1

Nesîmî	3	2
Neşâtî	2	–
Neşâtî Edirnevî	–	2
Neşrî	–	1
Nevâlî Bursevî	1	–
Nevâlî Efendi	5	3
Nevâyî	135	107
Nev'î Efendi	121	148
Nev'î-zâde	2	–
Neylî Lütfî Beg-zâde	1	2
Nidâyî	1	3
Nigâhî	1	2
Nigâhî İstanbulî	–	1
Nigârî Galatavî	–	2
Nîgî İsfahânî	1	–
Nihâlî	1	3
Nihâlî Bursevî	2	2
Nihâlî Efendi	3	4
Nihânî	18	42
Nihânî Çelebi	7	4
Nihânî Efendi	–	2
Nihânî el-müderres	1	–
Nihâyî	–	1
Nikâbî	2	–
Nikâbî el-Kādî	2	1
Niksârî-zâde	1	2
Nîmet Çelebi	–	5
Nîmetî	1	–
Nisâbî	1	4
Nisârî	3	1
Nisârî Mevlevî	2	–
Nişancı-zâde	1	–
Nişânî	10	5
Nişânî el-Kādî	–	11
Nişânî Mustafâ Paşa	1	1
Nişânî nesl-i Mevlânâ	–	1
Nişân-zâde Yahyâ Efendi	–	1
Niyâzî	11	15
Niyâzî Karamanî	–	1

Turkish Studies

Niyâzî Mâdih-i Yıldırım Han	1	–
Niyâzî Şarkî	1	–
Niyâzî Şeyhî Efendi-zâde	–	2
Niyâzî Şeyhî-zâde	1	–
Niyâzî Şeyhü'l-İslâm	–	1
Niyâzî Üskübî	1	–
Nizâmî	5	11
Nizâmî Çelebi	11	20
Nizâmî Edirnevî	–	2
Nizâmî Hâletî	1	–
Nizâmî Karamanî	9	8
Nizâmî Konevî	1	–
Nizârî	–	3
Nizârî Adanavî	2	–
Nizârî Edirnevî	–	1
Noksânî İstanbulî	–	1
Nûh	–	1
Nûhî Piriştinevî	1	–
Nureddin-zâde Ümîdî	–	1
Nûrî	–	8
Nûrî Belgradî	–	1
Nûrî Efendi	–	1
Nûrî el-Kâtib	1	1
Nusretî Mehmed Paşa	–	1
Nutkî	7	7
Nutkî Bağdâdî	1	2
Nutkî Çelebi	–	1
Nutkî el -Acem	–	1
Nuzûlî Mostarî	1	–
Nücûmî	1	4
Nümâyî Çelebi	2	8
Nüvîdî	2	–
Nüvîdî Çelebi	3	5
Nüvîdî Efendi	8	–
Nüvîsî	1	–
Nüzûlî Mostarî	–	2
Okçî-zâde	–	1
Osman Çelebi Belgradî	1	6

Ömer Beg Hayâlî-zâde	2	1
Örfî Şîrâzî	1	–
Özrî Leng	–	1
Özrî-i Bosnavî	1	–
Penâhî	1	1
Pendî	2	1
Pendî Çelebi	2	1
Pertevî	1	–
Pervîz Efendi	–	3
Peyâmî	6	5
Peykerî	2	1
Pîrî Beg	1	1
Pîrî Beg Mîrlivâ	2	–
Rağbî	4	3
Râbî	–	1
Râhî	1	4
Rahîkî	8	6
Rahîkî İstanbulî	–	1
Rahîmî	2	2
Rahmânî	–	2
Rahmetî	–	2
Rahmî	6	–
Rahmî Bursevî	42	58
Rahmî Çelebi	6	15
Rahşânî	–	1
Râmî Karahisârî	–	1
Rasûhî	10	–
Rasûhî el-kâdî	4	–
Râyî	2	6
Rayî Çelebi	–	4
Râyî Germiyânî	1	–
Râyî Karahisârî	–	1
Râzî	7	5
Razî Birâder-i Âlî	2	18
Râzî Dimitroçevî	1	–
Râzî Efendi	–	3
Râzî el-Kâdî	3	9
Râzî-yi Rûmî	–	1
Recâyî Beg	1	1
Recâyî Bosnalı	1	–
Re'âyî	13	5

Turkish Studies

Re 'yî Birâder-i Âlî	–	1
Re 'yî Birâder-i Ulvî	3	–
Re 'yî Çelebi	6	–
Refâhî	1	2
Refî	–	1
Refî Çorlu	–	1
Refî el-Kādî (Leng el-Kādî)	9	15
Refîi Çelebi	–	1
Refîkî	–	4
Refîkî Amasyavî	3	–
Refîkî İnebahtî	1	–
Remlî (?)	1	–
Remzî	9	7
Remzî el-Kadî	1	2
Remzî Mısrî	5	–
Resmî	7	3
Reşidî	–	1
Revânî	3	145
Revânî Beg	62	–
Revânî Paşa	1	–
Revnakî Efendi	2	–
Revnakî el-kādî	1	–
Reyhânî	–	1
Rezmî Arslan Paşa	5	–
Rezmî Arslan Şâh	–	2
Rıfkî	–	1
Rıfkî Amasiyye	–	1
Rihletî	–	1
Rızâyî	18	23
Rızâyî Âlî Çelebi	1	–
Rızâyî Bağdādî	–	1
Rızâyî Babâ Çelebi	–	2
Rızâyî Bursevî	4	3
Rızâyî Çelebi	–	1
Rızâyî Efendi	3	11
Rızâyî İstanbulî	–	3
Ricâlî	1	3
Rifatî	5	8
Rifatî Çelebi	1	–
Rifatî Sirozî	4	5
Rindî	1	2

Riyâzî	12	5
Riyâzî Çelebi	1	–
Riyâzî Efendi	36	70
Riyâzî el-Acem	2	–
Riyâzî el-kādî	1	–
Riyâzî Fârsî-dân	1	–
Riyâzî Üskübî	1	–
Rûhî	46	–
Rûhî Bağdādî	62	66
Rûhî Bursevî	–	1
Rûhî Danişmend	1	–
Rûhî Müftîzâde	3	–
Rûmî	–	2
Rûmî Edirnevî	2	1
Rumûzî	4	1
Rumûzî el-Kādî	1	2
Rumûzî Mustafa Çelebi	–	1
Rûşenî	1	–
Rûşenî Dede	3	6
Rübûdî	–	2
Rüstem Çelebi Sakka-zâde	–	1
Rüstem Paşa-zâde	1	2
Rüstem Sakkâ-zâde	1	–
Rüsûhî	–	7
Rüsûhî el-Kādî	–	2
Rüsûhî Sofyevî el-Vâiz	–	1
Rüsûlî	–	1
Rüyetî Karahisârî	–	1
Sâgarî	–	2
Sağır Ulvî	1	1
Sâatî	–	1
Sabâyî	1	2
Sabâyî Edirnevî	–	2
Sâbî	–	2
Sâbirî	9	1
Sabrî	15	33
Sabrî Çelebi	6	2
Sabrî Efendi	3	3
Sabrî el-Kādî	3	1

Turkish Studies

Sabrî Galatavî	–	1
Sabrî Sitanbulî	2	3
Sabûhî	3	4
Sabûhî Bursevî	–	2
Sabûhî Karamanî	–	1
Sabûhî Mevlevî	23	16
Sabûhî el-kādî	1	–
Sadâyî	3	–
Sadâyî Çelebi	–	2
Sâdık	21	33
Sâdık Belgradî	1	1
Sâdık Çelebi	7	10
Sâdık Edirnevî	1	8
Sâdık Semendirevî	–	3
Sâdikî	–	2
Sâdikî Belgradî	–	5
Sa'dî	1	8
Sa'dî Çelebi	–	2
Sa'dî Efendi	9	3
Sa'dî Mahmûd Efendi-zâde Üskübî	1	–
Sa'dî-i Cem	1	–
Sa'dî-i Nevâlî-zâde	1	–
Sadrî	10	7
Sadrî el-Kādî	–	2
Sadrî İştibî	1	1
Sâ'îlî	–	1
Safâyî	2	3
Safâyî Bağdâdî	–	1
Safâyî Çelebi	–	1
Safâyî el-Acem	1	–
Safâyî Sinobî	1	1
Sâfi	3	3
Sâfi Bursevî	1	–
Sâfi Çelebi	–	2
Sâfi Kâsım Paşa	2	2
Sâî	7	9
Sâî Abdülkerîm	1	–
Sâî Çelebi	41	47
Sâî Efendi	–	3
Sâî Emîn el-Kādî-zâde	1	1

Sa'i Nakkâş	21	36
Said Esad-zâde	–	1
Saidî Edirnevî	–	1
Sâkî	1	–
Sâkinî	2	–
Salâhî Efendi	–	1
Sâlih Celâl-zâde	–	1
Sâlihî Birâder-i Nişânî	–	1
Sâlihî Çelebi	1	–
Sâlihî Efendi	1	–
Sâlikî	3	2
Sâlikî Emrullah-zâde	–	1
Sâmî	1	–
Sâmî Çelebi	–	6
Samîmî	–	1
Samtî	–	1
Sanâyî Edirnevî	–	1
Sânî	2	12
Sânî Beg	34	39
Sânî Edirnevî	1	2
Sânî el-Müderrîs	–	2
Sarrâfî	1	–
Savâbî Salih Çelebi	1	2
Savâbî Sâlih Çelebi el-Kadî	–	1
Sayî	8	8
Sayî Çelebi	–	1
Sayî İstanbulî	–	1
Sayî Tirevî	2	–
Sayî Zigetvarî	1	–
Sâyilî Dîvâne	1	–
Sebâtî	1	2
Sebâtî Beg	5	–
Sebzî	6	–
Sebzî Çelebi	3	7
Sebzî el-Hâfiz	–	1
Sebzî Stanbulî	1	–
Sehâbî	3	1
Sehâbî Niğbolî	–	1
Sehâ'î	3	–
Sehâmî Efendi	–	1

Turkish Studies

Sehâyî	2	3
Sehâyî Acem	2	–
Sehâyî el-kādî	1	–
Sehâyî Niğbolî	–	1
Sehî	4	2
Sehî Beg Edirnevî	1	–
Sehî el-Kâtib	–	2
Sehî Şāgird-i Necâtî	1	–
Sehîmî	–	1
Sehmî	1	3
Selâmî	3	6
Selâmî Bosnevî	8	4
Selâmi Hâmîdî	–	1
Selâmî Diyârbekrî	1	–
Selîkî	1	–
Selîkî el-Kādî	8	15
Selîm-i Sâni	1	–
Selîsî	–	1
Selmân	4	–
Selmân (Aydınlı)	–	15
Selmân-ı Bosnevî	–	3
Selmân-ı Bursevî	1	–
Selmân-ı Sâveci	1	2
Selmân-ı Vardarî	1	2
Semâî	2	5
Semâtî	1	–
Semî	–	2
Semî Kâtib	–	1
Semtî el-Kâtib	–	1
Senâyî	7	4
Senâyî Çelebi	–	2
Senâyî el-kādî	1	–
Senâyî el-kâtib	1	–
Senâyî Mağnisâyî el-Kādî	–	2
Serhoş Bâlî Efendi	1	1
Sevdâyî	1	–
Seydâ Mirî Birâder-i Muhtârî	–	1
Seydî	–	1
Seydî Âşık Çelebi	–	1
Seyfî	1	4

Seyfî Çelebi	1	1
Seyfî Defterdâr	2	2
Seyfî el-Kādî	–	1
Seyfî İstanbulî	–	1
Seyfî Küçük hâce-zâde	1	–
Seyfî Mûsâ Beg	–	1
Seyrî	4	6
Seyrî el-Kādî	5	4
Seyyid	2	–
Seyyid Âlî	4	–
Seyyid Âlî Natta	–	1
Seyyid Âşık Çelebi	7	6
Seyyid Bedîî	1	1
Seyyid Cenâbî	1	–
Seyyid Cinânî	–	3
Seyyid Emîrî	1	2
Seyyid Feyzî Beg	284	222
Seyyid Feyzî Bursevî	1	–
Seyyid Feyzî Efendi	–	46
Seyyid Hâkimî	–	1
Seyyid Hâşimî	3	–
Seyyid Hâşimî Üsküdârî	–	6
Seyyid Muhtârî	5	5
Seyyid Nâmî	2	–
Seyyid Nesîmî	18	10
Seyyid Rızâyî Bağdâdi	1	1
Seyyid Rızâyî Filibevî	1	1
Seyyid Selâmî	5	11
Seyyid Şerîfî	1	–
Sezâyî Beg	–	1
Sezâyî el-kādî	1	–
Sezâyî Paşa	5	1
Sıddîkî	1	–
Sıdkî	2	2
Sıdkî Belgradî	14	15
Sıdkî Stanbulî	1	–
Sıfatî Üdî	–	1

Turkish Studies

Sırrî	11	1
Sırrî (Kadı)	2	17
Sırrî el-Kâtib	1	1
Sırrî Tırabzonî	–	2
Sifâlî Arslan Paşa	–	1
Sihri	7	7
Sihri kız Memi	3	–
Simon	1	–
Sinân Çelebi	–	2
Sinân Efendi	1	1
Sinân Halife	–	1
Sinân Paşa	–	1
Sinânî	11	2
Sinânî Varnavî	–	3
Sîne-çâk	3	1
Sipâhî	3	11
Sipâhî Akkaş-zâde	–	2
Sipâhî Beg	28	15
Sipâhî Çelebi	–	1
Sipâhî el-Kâtib	1	2
Sipihri	1	1
Sîretî	2	–
Sirişki	1	–
Sitâre Çelebi	–	1
Sivâsî	2	–
Sivâsî Efendi	–	1
Siyâbî	1	1
Siyâbî Merzifonî	1	–
Siyâhî	1	–
Siyâhî (Kadı)	–	4
Siyâhî Beg	–	2
Siyâhî Çelebi el-Kâtib	15	33
Siyâmî	1	2
Subhî	3	5
Subhî Bursevî	1	1
Subhî el-Kadî	3	3
Subhî Mirzâ Mehmed	–	1
Su'âlî	4	5
Sultân Ahmed Hân	11	12
Sultân Bâyezîd-i Velî	3	5

Sultân Bayezid-i Velî-i Kâsım Paşa	1	–
Sultân Cem	11	6
Sultân 'Osmân Hân	1	1
Sultân Hüseyin	2	–
Sultân Hüseyin Baykara	2	17
Sultân Korkûd	2	1
Sultân Mehmed	1	1
Sultân Mehmed Ebu'l-Fâtih	1	3
Sultân Mehmed Fâtih	1	–
Sultân Murâd	39	26
Sultân Murâd hân	1	–
Sultân Murâd Râbi	1	–
Sultân Mustafâ	6	1
Sultân Osmân	1	–
Sultân Selîm	1	5
Sultân Selîm Fâtih-i Mısır	1	–
Sultân Selîm-i Şânî	7	10
Sultân Selîm-i Evvel	1	1
Sultân Süleymân	91	75
Sun'î	12	5
Sun'î Mirlivâ	1	1
Sun'î Hamîdî	1	–
Sun'î Kastamonî	–	1
Sun'î Mevlevî	1	–
Sun'î Pîr	1	–
Sun'î-i Gelibolî	13	9
Sun'î-i Selânikî	1	–
Su'ûdî	2	–
Su'ûdî Çelebi	–	4
Su'ûdî Efendi	4	15
Su'ûdî H'âce -i Hüdâvendgâr	–	1
Suyûfî	1	–
Sûzî	13	3
Sûzî-i Pirizrenî	–	1
Sübûtî	–	3

Turkish Studies

Sübûtî Karamanî	–	1
Sücûdî	9	19
Süheylî	6	10
Süheylî Engurî	2	–
Süleyman Efendi	1	–
Sülûkî	8	8
Sülûkî Amasyevî	–	2
Sülûkî Çelebi	1	1
Sülûkî Kissa-h'ân	2	2
Sülûkî Yeñibâzârî	–	1
Sünnî	2	–
Sünnî Efendi	–	2
Sürûrî	19	9
Sürûrî Geliboli	6	3
Sürûrî Şarkî	5	16
Süvârî	2	1
Süvârî Oşmân Beg	1	–
Sûfî Bursevî	1	–
Sûfî Vardarî	1	–
Süzî Nakşibendî	1	–
Şa'bân	1	–
Şâh Çelebi nesl-i Mevlânâ	1	1
Şâh İsmâ' il	2	2
Şâh Tahmâs	–	1
Şâhî	4	1
Şâhî Okçu Mehmed Paşa-zâde	1	–
Şâhî Re'isü'l- küttâb	–	1
Şâhî Rümî	1	–
Şâhî Şarkî	2	–
Şâhidî	7	1
Şâhidî Edirnevî	1	–
Şâhidî Mevlevî	–	1
Şâirî	–	2
Şâkirî	2	1
Şâmî Beg	6	5
Şâmî Cevân	–	1
Şâmî el-Kâdî	–	1
Şâmî Mirlivâ	1	3

Şânî	7	14
Şânî Bosnevî	1	2
Şânî eş-şehrî Feylekî	–	1
Şânî eş-şehrî Helâkî	–	1
Şânî Karamanî el- müderres	1	–
Şânî Kastamonî	–	1
Şânî Köprülûvî	6	–
Şânî Vardarî	1	2
Şânî zergeç	–	2
Şâvur el-Kâdî	1	1
Şebâbî	–	2
Şeff'î	3	2
Şeff'î el-Kâdî	4	3
Şehâbî	–	8
Şehdî	1	–
Şehdî helvâyî	1	–
Şehrî	–	1
Şehzâde Sultan Bayezid	1	–
Şehzâde Sultân Mehmed	1	2
Şem'î	45	42
Şemsî	12	17
Şemsî Ağâ	–	1
Şemsî Ankaravî	1	–
Şemsî Bursevî el-Kâdî	–	3
Şemsî Kastamonî el-Kâdî	–	1
Şemsî Paşa	13	14
Şemsî Şarkî	–	2
Şemsî-i Kastamonî	1	–
Şeref	1	–
Şer'î	1	–
Şerîf Efendi	1	1
Şerîfî	2	8
Şerîfî Birhân-zâde	–	1
Şerîfî Çelebi	–	1
Şerîfî Efendi	–	1

Turkish Studies

Şerîfî el-Mülâzım	1	2
Şerîfî Kefevî	2	2
Şerîfî Şarkî-zâde	–	3
Şerîfî Tebrizî	–	1
Şevkî	5	7
Şevkî Acem	1	–
Şevkî Bedevî	–	2
Şevkî Edirnevî	2	–
Şevkî Şarkî	44	48
Şeydâ	–	1
Şeydâ Ali Sipâhî Zigetvarî	1	–
Şeydâ İstanbulî	–	2
Şeydâyî	–	1
Şeydâyî Beg	–	1
Şeyh Abdüllatîf	2	–
Şeyh Adlî	2	–
Şeyh Ak Şemseddîn	1	–
Şeyh Ali	1	–
Şeyh Amîkî	2	4
Şeyh Âzerî	1	–
Şeyh Bâyezîd	–	1
Şeyh Cemâlî el- Karamanî	–	1
Şeyh Cüneyd-i Bağdâdî	–	1
Şeyh Elvânî	1	1
Şeyh Feyzî Hindî	1	–
Şeyh Gülşenî	1	–
Şeyh Hamdî Çelebi	2	5
Şeyh Irâkî	–	1
Şeyh İbnü'l Vefâ	2	–
Şeyh İlahî	1	–
Şeyh Kirmânî	–	1
Şeyh Mağribî	1	1
Şeyh Mirzâ Efendi	–	1
Şeyh Nizâmî	1	1
Şeyh Riyâzî	1	–
Şeyh Rüşenî	3	–
Şeyh Sa' dî	5	2

Şeyh Sâ'îlî	–	1
Şeyh Şemsî Maşrikî	1	1
Şeyh Şerhî	2	–
Şeyh Uhdî	–	1
Şeyh Yûsuf	1	–
Şeyhî	2	14
Şeyhî Allâme Efendi	–	1
Şeyhî Bursevî	1	–
Şeyhî Cemâlî	–	1
Şeyhî Cemâlî el- Karamanî	–	1
Şeyhî el-Müderriş	–	1
Şeyhî Germiyânî	60	51
Şeyhî Hamdî Çelebi	–	1
Şeyhî Hüseyin Efendi-zâde	1	–
Şeyhî Mağribî	1	–
Şeyhî Şeyhü'l- islâm	1	–
Şeyhî Tayyib-zâde	1	1
Şeyhî Tezkîreci	1	2
Şihâbî	2	–
Şikârî	1	1
Şikârî Ahmed Beg	1	–
Şikârî ez-zâim	1	–
Şinâsî	7	4
Şinâsî el-kâdî	1	–
Şinâsî Mevlevî	1	–
Şîrâzî	–	1
Şîrî	3	–
Şîri İbn-i Hersek- zâde Ahmed Paşa	–	3
Şîrî Mirlivâ	–	1
Şîrî Silistrevî	–	3
Şöhretî	4	3
Şöhretî Şâmî	–	1
Şu'ûrî	2	1
Şuhûdî	3	4
Şuhûdî Efendi	5	7
Tab'î Geliboli	2	4

Turkish Studies

Tab'î	26	32
Tâbî	8	13
Tab'î İstanbulî	–	1
Tab'î İştib-zâde	–	1
Tâbî Mevlevî	1	2
Tab'î Mütevellî-zâde	1	–
Tab'î Süleymân Efendi	–	1
Tabîbî	1	–
Tâcî Beg-zâde	3	–
Tâcî el-Kādî	–	1
Tâcirî	1	1
Tâcî-zâde	24	–
Tâcî-zâde Cafer Çelebi	–	42
Tâhirî	–	1
Tahkîkî	–	1
Tal' atî	2	1
Talebî	–	1
Tâlib	3	–
Tâlibî	8	2
Tâlibî Kefevî	2	–
Taliî Beg	11	28
Tanzîr-i Atâ	1	–
Tarhî Çelebi Acem	–	1
Tarîkî	1	–
Tarîkî Vidinî	–	3
Tarzî	1	–
Tarzî Bağdâdî	4	3
Tayyib Süleyman Birâder-zâde-i Re'isü'l-etibba	–	1
Tercüme li-câmi'ihî Hisâlî	–	1
Tercüme-i Aynî Beg	–	1
Tevânî	–	1
Tıflî Çelebi	1	5
Tıflî Serâyî	–	1
Tırâşî Gelibolî	–	1
Tîğî Beg	66	94

Tuğrâyî	3	2
Tuğrâyî Hisârî Efendi	–	1
Tuğrayî lām Alî Çelebi	–	1
Tufeylî el -Acem	–	1
Tû el -Acem	–	1
Tulûî	–	1
Tursun-zâde	1	–
Türâbî	4	1
Türâbî Dede	–	1
Türâbî Kastamoni	–	1
Ubeydî	8	3
Ubeydî Efendi	33	–
Ubeydî el-kādî	1	–
Ulûmî Çelebi	2	2
Ulvî	13	–
Ulvî Çelebi	75	82
Ulvî Efendi	–	2
Ulvî Yeñiçeri	–	2
Ulvî-i Meşhûr	–	1
Usâmî	1	–
Usûlî	21	23
Usûlî Vardarî	1	–
Ülfetî Diyârbekrî	–	1
Ümîdî	22	28
Ümîdî Çelebi	101	111
Ümîdî Efendi	2	7
Ümîdî Paşa	–	1
Ümîdî Sâni	–	1
Ümîdî Stanbulî	2	–
Ümîdî-i Acem	–	1
Ünsî	2	–
Ünsî Kilisî	4	–
Ünsî Stanbulî	1	–
Üsküdârî Hüdâyî Mahmûd Efendi	3	4
Vâcibî	1	–
Vahdetî	9	10
Vahdetî Bağdâdî	4	7
Vahdetî el-Kâtib	–	1
Vâhidî	4	7

Turkish Studies

Vāhidî Geliboli	2	2
Vāhidî Kazasker	–	2
Vahşî	–	3
Vahyî	3	2
Vahyî el-Kādî	–	2
Vahyî Manastırî	–	1
Vahyî el-İznîkî el-Kādî	1	–
Vākıfî	2	5
Vālî Çelebi	2	–
Vālî Efendi	–	2
Vālî el-Kādî	19	24
Vālî Yenipazarî	1	2
Vālihî	1	3
Vālihî Edirnevî	1	3
Vālihî Efendi	9	8
Vālihî Üskübî	100	140
Vārîdî	–	1
Vasfî	10	17
Vasfî el-kādî	1	–
Vasfî Sirozî el-Kādî	–	7
Vaslî	1	–
Vaslî Sofyevî	2	1
Vāzî	–	1
Vecdî	1	–
Vecdî Efendi	–	10
Vechî	2	5
Vedāî İnebahtî	2	–
Vefāyî	2	–
Vefāyî el-Kādî	–	2
Vehbî el-kādî	1	–
Vehhâbî Birâder-i Kınalı	1	–
Vehhâbî el-Kādî	–	3
Velî	1	1
Vesîlî	–	1
Veysî Efendi	37	50
Veznî	3	–
Veznî İznîkî	1	1
Veznî Manastırî	–	1
Visālî	3	4
Visālî Aydınî	–	1

Visālî Dede	–	1
Visālî el-Kādî	3	1
Vuslatî	1	5
Vuslatî el-Kādî	–	1
Vusûlî Beg	60	97
Vusûlî el-Müderriş	–	1
Vusûlî Molla Çelebi	2	3
Vusûlî	2	–
Vücûdî	–	1
Vücûdî Efendi	2	1
Yādî Acem-zâde	–	1
Yahyâ Beg (Taşlıcalı)	149	207
Yahyâ Efendi Bûstan-zâde	1	1
Yahya Efendi(Şeyhülislam)	117	206
Yahyâ Yahyâ Çelebi	3	3
Yakînî	2	2
Yakînî Edirnevî	–	1
Yakînî el-Kādî	–	1
Yani Beg	1	–
Yârî	–	1
Yemînî	1	–
Yemînî Mehmed Beg	–	2
Yetîm ‘Alî Çelebi	6	4
Yetîmî	3	1
Yümnî Beg	11	4
Yümnî Çelebi	2	–
Yümnî Mehmed Beg	5	4
Yümnî Tezkîreci	–	1
Yûsuf bin Mehmed en-neverdî (?)	1	–
Za‘îfî	41	57
Za‘fî	1	–
Zamânî	1	1
Zamîrî	5	16

Turkish Studies

Zârî	4	3
Zârî Sûzenî	1	1
Zârî Tokatî	2	–
Zârî Üskübî	–	1
Zarîfî Çelebi Çorluvî	2	–
Zarîfî Çorluvî	24	20
Zarîfî Efendi	1	–
Zâtî	237	473
Zecrî	1	–
Zekâtî	–	1
Zekâyî	1	3
Zekâyî Çelebi	1	–
Zekeriyâ Efendi	1	2
Zekî	1	3
Zekî Çelebi	–	1
Zelîlî	–	2
Zemînî	3	2
Zemînî Edirnevî	–	1
Zemînî Stanbulî	1	–
Zenbil Paşa	–	1
Zencîri	–	1
Zerd Muslihiddîn	2	–
Zeyneb Kastamonî	1	–
Zeynî Belgradî	21	21

Zeynî Sirozî	1	1
Zeyrekî	1	1
Zihnî	13	11
Zihnî Bağdâdî	13	27
Zihnî Bâlî Efendi	1	–
Zihnî Bursevî	–	1
Zihnî Mumcî-zâde el-Kâdî	–	1
Zihnî-i kadîm	1	–
Zihnî-i Stanbulî Defter-dâr	2	–
Zikrî	1	–
Zînetî	1	2
Zînetî Sirozî	2	6
Ziyâyî	2	18
Ziyâyî Mostarî	6	–
Zuhûrî	4	17
Zuhûrî Çelebi	3	–
Zuhûrî Manastırî el-Kâdî	1	1
Zuhûrî Şâmî	–	1
Zühdî	2	7
Zühdî Vardarî	6	10
Zülâlî	1	1

SONUÇ

Bu çalışmada, XVII. yüzyıl şairi ve nazire mecmuası sahibi Peştelî Hisâlî'nin hayatından kısaca söz edilip; Metâli'ü'n-Nezâ'ir adlı eserinin I. ve II. ciltleri tanıtılarak eserde matlaları bulunan şairlerin listesi verilmiştir. Metâli'ü'n-Nezâ'ir'in sadece matlaları bir araya getirmesi yazarı bilinen diğer nazire mecmualarından farklı bir özelliktir. Hisâlî, mecmuada böyle bir yola başvurarak eserinde yüzlerce şairin binlerce matla beytine yer vermiştir. Metâli'ü'n-Nezâ'ir'de 11.941'i birinci ciltte; 15.369'u da ikinci ciltte olmak üzere toplam 27.310 matla beyit bulunmaktadır.

Peştelî Hisâlî, eserinde Anadolu sahasında gelişen Türk edebiyatına mensup şairlerin matlalarının yanı sıra Balkanlar ve Orta Asya'da gelişen Türk edebiyatının pek çok şairinin matlalarına da yer vermiştir. Bu açıdan bakıldığında Hisâlî'nin çok geniş bir coğrafyada gelişen, varlığını sürdüren Türk edebiyatına mensup şairlerin matlalarını biraraya getirmesi dikkat çekicidir. Metâli'ü'n-Nezâ'ir'in Türk edebiyatının XII. ve XVII. yüzyıllar arası şiirlerinin başlığı niteliğinde olduğunu söyleyebiliriz.

Tarafımızdan hazırlanan alfabetik listede Türk edebiyatının XII. ve XVII. yüzyıllar arasında yaşayan şairlerinden eserde matlaları bulunanlar sıralanmıştır. Her

şairin Metâli'ü'n-nezâ'ir'de geçen beyit sayıları ve hangi ciltte yer aldıkları bulunmaktadır. Bu şekilde bilinmeyen pek çok şairin ismine ve şiir örneğine rastlamak mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKÜN, Ömer Faruk (1994) *Divan Edebiyatı, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* c.IX, 369-427, İstanbul.
- Ali Emîrî (1328) **Tezkire-i Şuarâ-i Âmid**, Âmidî Matbaası, İstanbul.
- AYDEMİR, Yaşar (2001) *Şairlerin Edebî Kişiliğinin Tespitinde Mecmuaların Rolü, Türk Kültürü*, 464, Ankara Üniversitesi Basımevi.s.731-744, Ankara.
- AYDEMİR, Yaşar (2001) *Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü, Bilig*, 19, 147-156, Ankara.
- AYDEMİR, Yaşar (2007) *Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler, Turkish Studies / Türkoloji araştırmaları Volume 2/3 Summer*.
- AYDEMİR, Yaşar (2000) **Behiştî - Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni**, MEB yayınları, Ankara.
- AYDEMİR, Yaşar, SAĞLAM, Nesrin (2012) *Mecmualar Aynasında Nâbî, Şair Nâbî*, s. 225-244, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Bursalı Mehmed Tâhir (2000) **Osmanlı Müellifleri**, Haz. Cemâl Kurnaz, Mustafa Tatçı, Bizim Büro Yayınları, Ankara.
- ÇAKIR, Müjgân (2004) *Bir Şairin Ölümüne Tarih Söylemesi Hakkında, MSGSÜ, Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S.4, Temmuz 2004, s. 25-29. İstanbul.
- ÇAKIR, Müjgân (2009) *Budinli Hisâlî'nin Letâifü'l-Hayâl'i ve Klâsik Türk Edebiyatındaki Mecmualar Arasındaki Yeri*, s.100-111 ", **Uluslararası Türk Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri**, Üsküp Makedonya.
- ÇAKIR, Müjgân (2008) *Peşteli Hisâlî Dîvânı Üzerine Bir Değerlendirme, Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S19, s.205-227", İstanbul.
- ÇALIK, Ethem (1999) **Türk Edebiyatında Müstear-Mahlas-Tapşırımlar**, Bakanlar Matbaacılık, Erzurum.
- ÇELTİK, Halil (2008) **Divan Sahibi Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası**, MEB Yay., s.53. Ankara.
- ÇELTİK ERDOĞAN, Seher (2009) *Ali Emîrî'nin Vesâiku'l-âsârı, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi / Sayı 51*, s. 259-274, Ankara.
- ERCAN, Özlem (2008) **Peşteli Hisâlî Dîvânı**, Gaye Kitabevi, Bursa.
- GIYNAŞ, Kâmil Ali (2011) *Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, s.245-260, Konya.
- İPEKTEN, Haluk vd. (1988) **Tezkirelere göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

- KALPAKLI, Mehmet (2001) *Divan Şiirinde Mahlas Üzerine*, **Kitaplık**, S. 45, s.254-259, Yapı Kredi Yay. İstanbul.
- KALPAKLI, Mehmet (2001) *Divan Şiirinde Mahlas Üzerine*, **Kitaplık**, S. 45, Yapı Kredi Yay. s. 254-259, İstanbul.
- KALYON, Abuzer (2011) **Peştelî Hisâli Metâliü'n-nezâ'ir (İkinci – Cilt) İnceleme – Metin**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- KAYA, Bilge (2003) **Hisâli Hayatı-Eserleri ve Metâli'ü'n-nezâ'ir Adlı Eserinin Birinci Cildi (İnceleme-Metin)** Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- KAYA, Bilge (2005) *Nazîre Mecmuaları ve Hisâli'nin Metâliü'n-nezâ'iri*, U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi, **Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl 6, S.8, s.47-56, Bursa.
- KILIÇ, Atabey(2012) *Mecmûaların İçine, Edebiyatın Dışına Doğru*, **Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Turkuaz Yayınları, s.75-111, İstanbul.
- KURNAZ, Cemâl (1999) **Türkiye Orta Asya Edebi İlişkileri**, Akçağ Yay. Ankara.
- KURNAZ, Cemâl (2003) *Osmanlı Şair Okulu*, **Journal of Turkish Studies TUBA**, 27/II, Harvard.
- KURTOĞLU, Orhan (2006) *Divan Şiirinde Mahlas Değiştiren ve Birden Fazla Mahlas Kullanan Şairler*, **Bilig**, S. 38, s.71-79, Kırşehir.
- KURU, Selim S. (2012) *Mecmûaların İçine, Edebiyatın Dışına Doğru*, **Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı** Turkuaz Yayınları, s.17-29, İstanbul.
- KUT, Günay (1986) *Mecmua*, **TDEA**, 6, 170-173, Dergâh Yay. İstanbul.
- LEVEND, Ağâh Sırrı (1984) **Türk Edebiyatı Tarihi**, TTK Yay., Ankara.
- MERMER, Ahmet, Koçkeskin, Neslihan (2005) **Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Akçağ Yay. Ankara.
- TANSEL, Fevziye Abdullah (1934) **Divan Edebiyatında Gazel Tarzında Benzeyişler**, Türkiyat Enstitüsü, Mezuniyet Tezi, No. 54, İstanbul.
- TANYILDIZ, Ahmet (2012) *Şiir Mecmualarının Neşri Hakkında*, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.5, S. 21, s.224-239, Ordu.
- TUMAN, Nail (2001) **Tuhfe-i Nailî Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri**, (Haz. Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatçı), Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- ÜNVER, İsmail (1993) *Eski Türk Edebiyatında Matlalar Dizini*, **III. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi Bildirileri**, s.529-533, Ankara.
- YILMAZ, Kâşif (2010) **Budinli Hisâli Dîvânı**, Kriter Yayınları, İstanbul.
- ZÜLFE, Ömer (2011) *Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası*, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, c.4, Sayı 18,s. 151-169, Ordu.